

WOORD & DAAD

Uitgegee deur / Published by:
Die Reformatoriese Beweging van
Suider-Afrika in samewerking met die
Buro vir Wetenskaplike Tydskrifte /
The Reformational Movement of
Southern Africa in coordination with the
Bureau for Scholarly Journals

●
HERFSUITGAWE – 2011

AUTUMN EDITION – 2011

Vol. 51 no. 415

●
REDAKTEUR /
EDITOR

Bennie van der Walt

●
ARTIKELREDAKTEURS /
FEATURE EDITORS

Bennie van der Walt, Michael Heyns,
Willemien du Plessis, Pieter Buys,
Marlies Taljard, Jan Swanepoel

●
MEDEWERKENDE REDAKTEURS /
CONTRIBUTING EDITORS

Lourens du Plessis, Nic Olivier,
Attie van Niekerk, Johan Snyman,
Allan Munro, Amie van Wyk

●
BUROHOOF & TEKSREDAKTEUR /
HEAD OF BUREAU & TEXT EDITOR:

Susan Lourens

TEKSREDAKSIE / TEXT EDITING:

Anjonet Jordaan

Bertha Oberholzer

FINANSIES & ADMINISTRASIE /

FINANCE & ADMINISTRATION:

Erika Otto

●
Redaksionele stukke en
korrespondensie /

Editorial articles and correspondence:

Woord en Daad / Word and Action

Privaatsak / Private Bag X6001

POTCHEFSTROOM 2520

RSA

●
Tel. (018) 299-4081

Faks/Fax 086 564 7983

E-pos / e-mail:

Susan.Lourens@nww.ac.za

●
FUNKSIONARISSE / OFFICIALS

Jan Swanepoel

(Voorsitter/Chairman REBSA / REMSA)

Amie van Wyk

(Visevoorsitter / Vice chairman

REBSA / REMSA)

●
INTEKENGELD / SUBSCRIPTION:

RSA R85; Ander / Other \$50/€40

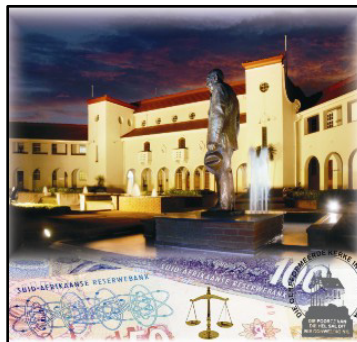
●
Gedruk deur / Printed by

IVYLINE Technologies,

Potchefstroom

VOORBLAD – Erika Otto

BWT

INHOUD

HOOFARTIKEL

- 1 In die greep van 'n kommersialistiese wêreldkultuur
Redakteur

PRINSIPIËLE BESINNING / REFLECTION

- 6 Krisis in die koers van die GKSA? (1)
B.J. van der Walt
- 10 Koers in die krisis van die GKSA (2)
B.J. van der Walt
- 14 “Ekonomiese vryheid” en ons gedeelde hoop en vrese
A.H. Verhoef

MENINGS EN INLIGTING / OPINIONS AND INFORMATION

- 17 Die Noordwes-Universiteit: sewe jaar na die same-
smelting
T. Eloff
- 22 'n Oorbruggingsjaar vir jongmense – ontstaan en waarde
B. Robinson
- 25 The Consumer Protection Act and your rights
L-M Kruger
- 29 Reformational outposts for information and
communication
R. Coletto

KORRESPONDENSIE / CORRESPONDENCE

- 34 Die munisipale verkiesing: wat was die uitslag regtig?
D.C. Coetsee

RESENSIES

Resensies en boekaankondigings verskyn op p. 9, 13, 28

Die menings in WOORD EN DAAD uitgespreek is dié van die outeurs en weerspieël nie noodwendig dié van die Redaksie nie. Opinions, views and conclusions published in WORD AND ACTION are those of the authors and are not necessarily those of the Editorial Board.

In die greep van 'n kommersialistiese wêreldkultuur

Eers 'n vooraf apologie van die redaksie aan ons lesers. 'n Klein knapie van vier kom in sy pa se studeerkamer ('n mediese dokter, wat gewoonlik eers vir sy pasiënte die goeie en dan die minder aangename oor hulle gezondheidstoestand meedeel). "Pa, eers die goeie nuus" sê hy. "Ja, seun, wat is dit?" vra sy pa. "Pa, ek sal dit nie weer doen nie!" "En die slegte nuus?" vra die pa toe verbaas. "Pa, ek wou vir my poeding in die yskas vat, maar toe val die bak stukkend op die vloer."

Net so het *Woord en Daad* ook die afgelope tyd teëspoed gehad. Die goeie nuus van die redaksie is egter: "Lesers, ons weet *Woord en Daad* is agter skedule, maar ons is besig om ons uiterste beste te doen om die agterstand in te haal. Moet asseblief nie moed opgee nie – ons het herleef."

- **Op pad na 'n ander soort samelewing**

Die verskillende artikels in hierdie uitgawe bied vir ons 'n goeie beeld van wat in ons moderne samelewing aan die gebeur is. Aan die een kant is baie van die ou, gevestigde dinge besig om verslete en verroes te raak en verby te gaan. Oral word na *vernuwing* gestreef. Lees byvoorbeeld in hierdie uitgawe hoe die Noordwes-Universiteit dit die afgelope sewe jaar probeer doen het; hoe jongmense vandag 'n oorbruggingsjaar nodig het om gereed te kom vir 'n ander wêreld; hoe nuwe verbruikersregte jou teen uitbuiting kan beskerm; hoe kerke nuut moet kyk na die vroulike geslag in kerklike ampte.

Vernuwing *as sodanig* beteken egter nog nie noodwendig *verbetering* nie. Die dieper vraag is *volgens watter norme* hierdie vernuwing gelei word. Anné Verhoef se artikel bevat 'n waarskuwing: Indien hierdie verandering, reformasie, transformasie –

noem dit wat u wil – deur die hedendaagse neokapitalistiese lewensvisie as norm bepaal word, is die koers verkeerd: dan is daar geen hoop nie, slegs groter wanhoop vir die toekoms.

Hierdie hoofartikel sluit graag aan en brei uit op Verhoef se bydrae. Dit skets 'n paar kontoere van die geestelike dryfkrag agter die dinge wat ons elke dag rondom ons ervaar, maar wat ons ook op subtiele wyse beïnvloed. Wat is die tipiese karaktertrekke van ons tyd? Hoe behoort Christene daarop te reageer? Ons gaan van die veronderstelling uit dat kultuurkritiek ook die taak van 'n Christen is. In eenvoudige bybelse taal gestel: om die gees van ons tyd te "proe" (1 Joh. 4:1). Sodanige fundamentele besinning oor die wêreld waarin ons lewe, het lank as "dié stem van Potchefstroom" – wat intussen ongelukkig stil geword het – bekend gestaan. Al bly dit "'n stem roepende in 'n woestyn" wil *Woord en Daad* hierdie reformatoriese stem weer laat hoor.

- **Twee verskillende gebede vir ons tyd**

Wie van ons bid vandag nog die gebed wat die wyse en skatryk Salomo duisende jare gelede reeds neergeskryf het: "...moet my nie arm maak of ryk nie, gee my net die kos wat ek nodig het, sodat ek nie te veel het en U verloën en sê: 'Wie is die Here?' nie, en sodat ek nie arm word en steel en my God se Naam oneer aandoen nie" (Spr. 30:8-9).

As ek in gedagte hou hoe populêr 'n bekende Amerikaner se boekie oor die gebed van Jabes (1 Kron. 4:10) vandag ook onder ons Afrikaners is (Jabes bid dat die Here hom méér grond sal gee), wonder ek of ons Salomo se gebed nie liefswil oorslaan nie. Jabes se gebed laat 'n mens heel waarskynlik gemakliker voel om sonder gewetenswroeging met die materialis-

tiese kultuur waarin ons tans lewe, mee te gaan.

- **'n Nuwe, magtige wêreldkultuur**

Magtige wêreldryke is nie iets van die verlede nie. Ons leef vandag in 'n nuwe imperium, die eerste werklike *wêreldwye* wêreldryk in die geskiedenis. Terwyl die *kerk* gedurende die Middeleeue wye mag uitgeoefen het, wat later deur *politieke* magte vervang is, beheers *ekonomie* vandag die wêreld. Dink maar net aan die groot mag van die sogenaamde multinasionale maatskappye wat in staat is om politieke bedelings aan bewind te stel of tot 'n val te bring. Soos alle ryke van die verlede bevorder hierdie *kommersiële* ryk ook nie menslike welsyn nie, maar onderdruk, benadeel en vernietig dit uiteindelik – al lyk dit op die oog af nie so nie.

Karaktertrekke

Ons let eers op tien uitstaande trekke van hierdie ryk van Mammon, ontmasker dan die illusies waarop hulle gebou is, om ten slotte te luister na wat die Woord van God daarvoor vir ons sê.

- **'n Verbruikerskultuur**

'n Verbruikerskultuur is die eerste trek van hierdie globale kultuur. Die moderne mens word deur alles rondom hom geleer dat hy/sy behoeftes het (eerliker gestel: begeertes) wat hy/sy die reg het om te bevredig. Die leuse is “shop till you drop”. Luister maar na die afsluiting van talle TV-advertensies (veral oor skoonheidsmiddels): “Want jy is dit werd” (“You are worth it”). Elke persoon moet in die eerste plek aan hom-/haarself dink. Dit is uiters belangrik om goed oor jouself, veral jou liggaamlike behoeftes, te voel. Skrywers vestig tereg die aandag daarop dat ons vandag in 'n “ervaringskultuur” leef. Die vraag is net of dit wat vir myself goed *voel* ook *reg* is.

Ek hoef nie daarop te wys hoe hierdie nie-noodsaaklike begeertes (nie-werklike behoeftes) 24 uur per dag deur die media aangewakker word nie. Vir die ekonomie is dit belangrik dat die begeertes onbeperk bly. Omdat materiële dinge nie werklik vol-

doening kan bring nie, is dit onversadigbaar.

- **'n Genotskultuur**

Kenner praat vandag van 'n hedonistiese samelewing. Dit beteken dat dit in bogenoemde eiebelang en selfsug dikwels ook gaan om die vulgêre genotsug en vermaak van die oomblik. Min mense neem self aan gesonde sport deel, maar miljoene laat hulself deur die sensasie van sokker- en rugbywedstryde vermaak. Vergete is die ontdekking van die ou Grieke van meer as 2 000 jaar gelede dat hoe meer 'n mens jou geluk in vermaak en genot soek, hoe minder sal jy dit vind.

- **'n Gekwantifiseerde kultuur**

Weens die materialistiese tendens moet alles vandag noodwendig gemeet en in syfers uitgedruk word. Hoe meer of hoe groter, hoe beter! Asof *kwantiteit* 'n aanduiding van *kwaliteit* sou kon wees! Asof die belangrikste dinge in die lewe (integriteit, liefde, selfopoffering, ens.) getalmatig gemeet sou kon word. Albert Einstein het lank gelede al gewaarsku: “Alles wat getel kan word, tel nie noodwendig nie; alles wat in die lewe tel, kan nie noodwendig getel word nie”.

- **'n Markkultuur**

Die hedendaagse neokapitalistiese samelewing word gelei deur 'n blinde geloof in die sogenaamde vrye mark. Alles – selfs dinge wat nie in harde munt bereken kan word nie, soos menselewens – word op hierdie mark te koop aangebied. Die “vrye mark” sal ook sorg dat geregtigheid geskied en die minderbevooregtes hulle basiese behoeftes (nie begeertes nie) sal kan bevredig. In werklikheid is die “vrye” mark 'n mite indien 'n mens op die volgende kenmerke let.

- **'n Kompetisiekultuur**

Lande en mense word deesdae volgens hulle mededingendheid (*competitiveness*) gewaardeer. Die mark is dus in werklikheid 'n wêreld van harde, selfs bloedige, kompetisie. Sommige skrywers praat selfs van “sosiale Darwinisme”, wat beteken dat

net die mees aggressiewe en ekonomiessterkstes en magtiges vandag 'n kans het om te oorleef.

Hierdie kompetisiegees besmet ons almal egter. Dit begin al op laerskool: slegs die kind wat die beste (akademiese of veral op sportgebied) presteer, is iemand! Die ouers druk die arme bloedjies tot steeds hoër prestasies.

Niemand het blykbaar nog daaraan gedink dat samewerking in plaas van kompetisie, selfs op ekonomiese gebied, heelwaarskynlik beter resultate kan oplewer nie, of dat kompetisie nie noodwendig kwaliteit sou waarborg nie.

- **'n Burokratiese kultuur**

Alles moet deesdae bestuur word – natuurlik volgens die model van 'n sakeonderneming. Ons word al meer aan die mag en willekeur van hoogsbetaalde *managers* uitgelewer, wat vanselfsprekend sou weet wat vir hulle “onderdaniges” goed sou wees. Hoewel hulle oor groot *mag* beskik, het hulle dikwels nie veel of geen *insig* nie – daarom beskik hulle slegs oor aangemaatigde *gesag*.

- **'n Vertegniseerde kultuur**

Die hedendaagse lewe is op talle wyses deur allerlei tegnologiese ontwikkelings vergemaklik. Soos elke ander saak het dit egter ook sy skadukante indien mense in die tegnologie begin glo en net daarvan die verlossing van allerlei probleme verwag. Dat ons kultuur al meer die pad van vertegnisering en verwetenskapliking opgaan, is nie te betwyfel nie. Burokrate gebruik dit ook om mense te manipuleer. Alles wat “wetenskap” is en tegnies *kan*, *mag* egter nie gedoen word bloot omdat dit ekonomies voordelig is nie.

- **'n Relativistiese nuttigheidskultuur**

Vroeë pragmatiste het geleer dat nuttigheid of resultate die teken is dat iets reg en waar is. (Dit is natuurlik nie waar nie: korrupsie en moord kan baie nuttig wees, maar is daarom nog hoegenaamd nie reg nie.) Die doel kan dus die middele heilig. Hedendaagse neo-pragmatiste het egter

ook hierdie laaste “sekerheid” verloor, selfs doelstellings het onseker geword. Daarom word elke nuwe modegier (*fad*) as oplossing vir diepliggende probleme verwelkom en in mense se kele afgedwing. Pragmatisties eksperimenteer ons maar wetenskaplik voort.

- **'n Gekommercialiseerde kultuur**

Feitlik alles – ook dinge wat glad nie van ekonomiese aard is nie – moet vandag in ekonomiese terme uitgedruk word. Vroeër het ons nog van “studente” en “dosente” op universiteit gepraat. Vandag het dit “kliënte” en “konsultante” geword en 'n universiteit moet so veel en so vinnig moontlik die nodige “produkte” lewer. Mediese dienste word op dieselfde wyse behandel: die eertydse “pasiënte” – wat hulp van hulle dokter en die sorgsame verpleging van 'n hospitaal nodig het om gesond te word – word vandag tot “kliënte” herdoop. Onlangs het ek selfs iemand ontmoet wat homself 'n “godsdienstige konsultant” genoem het. Agter hierdie nuwe woorde skuil 'n nuwe, wêreldwye materialistiese lewensvisie: letterlik *alles* word verkommersialiseer!

Hierdie verkommersialisering van die hele lewe tas egter ons menswees en die uniekheid van ander samelewingsverbande aan en vernietig hulle eie karakter. Baie van ons huweliks- en gesinsprobleme spruit vandag daaruit voort dat geld en materiële dinge (in plaas van wedersydse trou en liefdevolle versorging) daarin prioriteit gekry het. Selfs kerke ontsnap deesdae nie meer aan hierdie gevaar nie. Die evangelie *as sodanig* is nie meer 'n goeie boodskap nie, maar moet so aantreklik moontlik verpak word om as kerk te kan oorleef.

- **'n Oppervlakkige kultuur**

Onnodig om te noem dat al bogenoemde trekke daartoe lei dat ons in 'n al meer oppervlakkige kultuur lewe waarin die uiterlike voorkoms (*image*) belangriker geword het as die inhoud: vol glorie (*glamour*) maar glibberig, blink maar blikkerig. 'n Kru, maar reguit Boerewysheid stel dat van buite blink dit, maar van binne stink dit. Oeroue deugde soos integriteit, eerlikheid en

onbaatsugtige diens tel nul op die waarde-skaal van hierdie lewensvisie.

Hierdie skets van sekere trekke van ons kontemporêre kultuur is natuurlik nie volledig nie. Agter dit alles sit byvoorbeeld 'n sterk individualistiese tendens. Meestal word gevra: Wat kan ek daaruit kry? Die woord "roeping" het iets antikwaries geword. Bowendien kom hierdie trekke nie geïsoleerd voor nie, maar versterk mekaar onderling. Die leser kan self toets of hulle met sy/haar alledaagse bestaan klop en so hierdie skets verder inkleur.

• Die reaksie van Christene

Christene luister vandag (meestal) nog na die Bybel, maar die eintlike diepste dryfveer in hulle lewens is dikwels 'n bybelsvreemde, materialistiese lewensvisie. Die verblinding, verleiding en suigkrag, 'n totale verdwasing van die nuwe kommersiële ideologie het te sterk geword! Die feit dat ons Sondae op die kerkbanke sit, verander blykbaar weinig aan ons alledaagse lewenswyse. Ons beursies is nog nie eers bekeer nie – wat dan van ons harte?

Die illusies ontmasker

Daar bestaan meer mites, maar ek ontmasker hier net drie daarvan.

- Die eerste verleidelike belofte van die hedendaagse kommersiële wêreldimperium is die volgende: *Indien alles ekonomies voor die wind gaan (die wêreldryk floreer), sal alle menslike behoeftes vervul word en ware menswees verwesenlik word.* Hierdie belofte het egter geen grond nie. Hierdie lewensvisie gaan van die gedagte uit dat die belangrikste oorsaak van die menslike ellende die gebrek aan materiële welvaart is en dat *welvaart* menslike *welsyn* sal waarborg. Dit is wel waar dat ons as mense ook materiële behoeftes het. 'n Oormaat daarvan werk egter soos 'n boemerang: dit vernietig menslike welsyn. Mense se tyd en energie kan so in beslag geneem word dat hulle geen tyd meer het om sinvolle menslike verhoudings of outentieke liefde te ontwikkel nie.

- Die tweede mite waarop die hedendaagse ekonomie gebou is, is dat *indien die rykes ryker word, hierdie rykdom geleidelik ook na die armstes sal deursyfer* en op hierdie wyse sal armoede geleidelik verdwyn. Enigeen wat oë het om te sien en ore het om te hoor, sal egter weet dat dit 'n infame leuen is: wêreldwyd word die rykes steeds ryker en die armes steeds armer!

- 'n Derde illusionêre geloof is dat 'n *goeie ekonomie van onophoudelike groei afhanklik is.* (Eufemisties word dit deesdae "volhoubaar" genoem.) Ook hierdie geloof druis teen die gewone verstand in. Dit is onmoontlik vir produksie en verbruik om onbeperk voort te gaan, terwyl die wêreld oor beperkte bronne beskik. Onbeperkte groei weerspreek die oorspronklike betekenis van die woord "ekonomie". Ekonomie beteken 'n *sorgvuldige* gebruik van bronne vir 'n huishouding. Die beste ekonomie is dus nie, soos vandag verkondig word, die een wat die meeste verbruik nie.

- Saamgevat: die hedendaagse gekommersialiseerde kultuur is 'n *cul de sac*, 'n doodloopstraat. Meer nog: dit beteken die dood van ware menswees. Sedert die einde van 2008 is die skrif dan ook aan die muur: 'n wêreldresessie wat nie uitgewoed raak nie. Die verabsolutering van materiële groei deur die neokapitalistiese ideologie slaan soos 'n boemerang terug. Dit dra die kiem van sy eie ondergang in homself. Indien ons egter luister na wat die Skrif oor welvaart leer, mag die ramp wat die wêreld nou begin tref dalk nog 'n bedekte seën inhou.

Wat die Bybel leer

Teenoor die doodlooppad van Mammon wys God se Woord die pad na ware lewensvolheid aan.

• Liefde teenoor welvaart

Die bybelse boodskap van liefde tot die naaste verwerp in geen onduidelike taal nie ons kontemporêre, selfgesentreerde,

kommersiële kultuur waarin gierigheid, selfliefde, selfsug, genotsug en vermaak die norme geword het. Vir Christene moet dit nie belangrik wees hoeveel hulle kan besit of verbruik nie. “In Christus Jesus is ... al wat van belang is ... geloof wat deur die liefde tot dade oorgaan ... dien mekaar in liefde” (Gal. 5:6, 13).

- **Die gevaar van begeertes**

Die Bybel waarsku ook dat ons van ons begeertes behoeftes maak: “Die wêreldse dinge – alles wat die sondige mens begeer, alles wat sy oë sien en begeer, al sy gesteldheid op besit – kom nie van die Vader nie maar uit die wêreld ... maar wie die wil van God doen, bly ewig lewe” (1 Joh. 2:16, 17).

- **Liefde vir geld – die wortel van allerlei soorte kwaad**

God se Woord (1 Tim. 6:8-10) vestig ons aandag daarop hoe ’n geweldige mag Mammon oor ’n mens kan kry: “Geldgierigheid is ’n wortel (of die begin) van allerlei kwaad”. Hierdie doel heilig enige middel. Dit lei selfs tot moord. (Lees maar ’n dagblad of kyk na die TV-nuus.)

- **Vergenoegdheid**

In die plek van ons geldgierige samelewing – wat elkeen van ons ongemerk soos ’n virus besmet – beveel die Here se Woord aan dat ons vergenoegd moet wees as ons basiese behoeftes (wat verskillend kan wees) bevredig is. Dieselfde boodskap hoor ’n mens ook by Paulus in Filippense 4:11-13.

Ons moet dus leer om elke dag weer die ou gebed van Salomo (vgl. die begin) vir onself, ons kinders en kleinkinders te bid: “Here maak my nie ryk of arm nie – leer my weer wat vergenoegdheid in ’n materialistiese samelewing beteken”.

Slot

Sal die stoomroller van sekularistiese kommersialisme gestuit kan word? Ek dink nie so nie. Tog mag die ideaal om reformatories te dink en te doen nooit opgegee word nie, want sonder reformasie kom onherroeplik net verdere degenerasie.

Reformasie het egter twee voorvereistes. Die eerste begin diep in elke mens se hart, naamlik grondige *bekering*. Die tweede is *herlewing*, wat die ontwaking van ’n noemenswaardige aantal gelowiges op ’n plek of in ’n land impliseer, wat ernstig is oor ’n alternatiewe, bybelsgehoorsame dink- en leefwyse. Eers dan word *reformasie* ’n moontlikheid. Dit is so ’n radikale bekering en wye herlewing dat dit na buite moet oorspoel om as sout en lig die rigting van die omringende kultuur met duidelike alternatiewe te konfronteer.

Bekering – herlewing – reformasie, maar ten diepste – daaraan herinner die sestiende-eeuse Reformasie ons – is die hart van reformasie die reformasie van die hart.

’n Suid-Afrikaanse werk, die moeite werd om te lees, is E.M. Conradie: *Christianity and a critique of consumerism* (144 p.), Wellington: Bible Media (ISBN: 978-0-86487-490-0).

Uitgawe Redakteur

WOORD & DAAD op die internet! /

WORD & ACTION on the internet!

http://www.journals.co.za/ej/ejour_woord.html

Gebruikersnaam en wagwoord kan aangevra word by:

UserID and password can be obtained from:

Erika.Otto@nwu.ac.za

Krisis in die koers van die GKSA? (1)

Bennie van der Walt
Skool vir Filosofie,
Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit

T*empus fugit* – die tyd vlieg verby. Binnekort sal DV die driejaarlikse sinode van die GKSA weer vergader. Die vermoede bestaan dat dit wat op die voortgesette sinode (spesiaal oor die vrou in die kerklike ampte) van Junie 2009 plaasgevind het, 'n weerklank by die Januarie 2012-sinode gaan vind. Vergun my dus hierdie terugblik (eerste artikel) oor wat myns insiens in Junie 2009 verkeerd geloop het, sowel as 'n enkele suggestie (die tweede artikel) oor 'n moontlike uitweg uit die moeilike situasie. Dus eers die krisis in die koers en dan ('n moontlike) koers in die krisis. Uit wat volg blyk, myns insiens, duidelik dat die Sinode, wat die saak van die vrou in die kerklike ampte betref, 'n krisis bereik het.

Die eerste artikel bied 'n terugblik oor wat in Junie 2009 verkeerd geloop het. Die tweede artikel bied 'n suggestie van 'n moontlike uitweg uit die moeilike situasie.

Belangrike vrae by hierdie (eerste) artikel is onder andere die volgende:

- Wat presies het op die 2009-Sinode gebeur?
- Wat was die gevolge daarvan?
- Wat was moontlik die diepste oorsaak daarvan?
- Is die Bybel God se enigste openbaring?

Die skrywer gaan van die standpunt uit dat kritiek as sodanig nie iets negatiefs is nie –

dit kan ook in 'n positiewe gesindheid plaasvind en goeie gevolge hê.

Wat het gebeur?

Ek gee hier my eie opsomming daarvan sonder om op die presiese verloop en die tegniese aspekte in te gaan. As dit 'n foutiewe weergawe is, by voorbaat my verskoning.

GKSA-sinodes het nog altyd gepoog om hulle besluite alleen op die Woord van God en onder leiding van sy Gees te grond. In die geval van die vraag of vroue in kerklike ampte mag dien, het die besluit egter nogal lank geneem – eers ongeveer 120 jaar na die (her)stigting van die GKSA kom dit ter tafel en word dit die afgelope ongeveer 30 jaar bestudeer om te besluit wat die Bybel oor die saak sê. Was so 'n lang tyd nie alreeds 'n waarskuwing dat op die verkeerde wyse na antwoorde gesoek is nie?

Die Junie 2009-sinode staan uiteindelik voor twee teenoorstaande standpunte – albei met Skrifargumente “gestaaf”. Volgens die een standpunt mag vroue ook as ouderlinge en predikante dien, maar nie volgens die ander nie. Wat nou gemaak? Weerspreek God se Woord homself? Laat die Bybel ons in die duister? Is dit dalk nie so 'n belangrike saak nie?

In plaas daarvan om na die basiese fout by homself te gaan soek (sien hieronder), word toe ernstig gebid (ek stel dit met eerbied teenoor God en respek vir die sinodegangers) dat God die probleem sal oplos.

Terselfdertyd word daar ná die gebed tot stemming oorgegaan en die meerderheid se stem aanvaar. Die gevolg was egter dat die Sinode waarskynlik nie (meer) daarop kon aanspraak maak dat hulle *in ooreenstemming met die Bybel* oor hierdie

gewigtige saak (om vroue nie as ouderlinge en predikante toe te laat nie) besluit het nie.

Die gevolge was dat die Sinode waarskynlik nie (meer) daarop kon aanspraak maak dat hulle in ooreenstemming met die Bybel oor hierdie gewigtige saak besluit het nie.

Wat was die gevolge?

Hierby hoef nie lank stilgestaan te word nie. Die media was vol daarvan en het gretig munt daaruit geslaan. Daar is selfs beweer dat die Sinode van die GKSA “bewys” het dat die Bybel nie gesagvol kan wees nie. Laat die slegte beeld wat na buite vertoon is, egter daar. Sekere Gereformeerde lidmate self was verbysterd, geskok en diep teleurgesteld. Vir ander lidmate het dit groot onsekerheid meegebring of hulle nog aan die regte kerk behoort. Hulle het skepties geraak oor die vraag of die Sinode nog in staat is om bybelse, normatiewe rigting aan kerke te gee. Ander lidmate (diegene ten gunste van vroue in die ampte) het die Sinode van gewetensdwang beskuldig. So sou ’n mens kon voortgaan. Saamgevat: in die geskiedenis van die GKSA sal hierdie Sinode seker nie eendag as ’n hoogtepunt aangeteken staan nie. Daarom is die volgende vraag so belangrik:

Wat was die dieper rede agter die omstrede besluit?

Hierdie is ’n persoonlike diagnose, maar nogtans een wat dalk nuwe koers in die krisis – in plaas van die huidige krisis in die koers – kan bied.

Om, soos die sinode, jou lewe deur God se openbaring te laat lei (vgl. die bekende *sola Scriptura*) is nie op sigself verkeerd nie. Ek glo, soos alle Christene, ook met my hele hart in die Bybel.

- **Die gevaar van bibliolatrie of ’n verafgoding van die Skrif**

Soos met alle goeie gawes kan selfs die Bybel egter misbruik word. Hoe ’n mens dit gebruik, hang af van jou siening van wat die Bybel vir jou is. Vir my (en baie ander gelowiges) is dit nie ’n teksboek of ensiklopedie wat in detail alles voorskryf nie – selfs nie vir kerke nie. Dit is ’n lig vir ’n mens se geloofslawe. ’n Mens kyk egter nie *in* die lig van jou studeerkamerlamp of koplamp in nie; jy kyk *by* die lig om jou alledaagse werk te doen. Die Bybel noem homself ook “die lig op ons pad”.

Myns insiens het die Sinode juis hierdie fout begaan om vir 30 jaar of meer in die sonlig van God se Woord in te staar totdat hulle (in Junie) blykbaar moes erken dat hulle daarvan blind geword het – en nie meer rigting kon sien nie.

- **Twee gevare**

Kom ons stel dit anders. ’n Mens gaan verkeerd om met die Skrif wanneer jy *te min* daarvan verwag of dit ondervra. Dan begin ’n mens naderhand soos die wêreld rondom jou sekulêr te lewe. ’n Mens gebruik die Woord van God ook net so verkeerd indien jy *te veel* daarvan verwag of dit oovra. Die oovra van die Bybel kan ook as “biblisisme” aangedui word. Dit het myns insiens gebeur in die geval van die vrou in die kerklike ampte.

’n Mens gaan verkeerd om met die Skrif wanneer jy te min of te veel daarvan verwag.

Iemand het grappenderwys aan my gesê hy wil die Gereformeerde Kerk bedank, omdat hy bang is die Sinode besluit naderhand dat mans ook soos in die Ou Testament besny moet word of meer as een vrou mag hê. Dit mag ligsinnig klink, maar terselfdertyd bevat dit ’n diep vraag: Waarom nie alles in die Bybel vandag net so toepas nie? Wat is in die Skrif normatief en wat nie (meer) nie?

Die ironie is egter dat wanneer ’n mens te veel van die Woord verwag, jy – soos duidelik by genoemde Sinode gebeur het –

uiteindelik weinig of selfs niks meer uit die Woord kan aflei nie. Die kwessie van die vrou in die amp is dan nie meer 'n prinsipiële-bybelse aangeleentheid nie, maar 'n sogenaamde neutrale, middelmatige saak waaroor 'n meerderheidstem van mense maar goedsikks kan besluit.

**God openbaar Homself
en sy verordeninge
ook in die skepping en finaal
in Christus.**

- **Inlig- en uitlegkunde**

Indien 'n mens nog 'n bietjie dieper kyk, sien jy wat werklik in die geval van 'n bibliestiese benadering gebeur. Dit kom daarop neer dat 'n mens eers jou eie, voorafingename standpunt in die Skrif inlees (eise-gese) en dit daarna, natuurlik met bybelse goedkeuring, weer daaruit lees (eksege-se). Verklaar dit nie dalk die twee teenoorstaande standpunte op die Sinode nie?

Sulke in- en uitlegkunde (die sg. hermeneutiese sirkel) vind meestal plaas sonder dat 'n mens eers daarvan bewus is – geen mens ontkom daaraan nie. Wanneer daar egter verskil van mening bestaan, kan die twee partye tekste ook forseer – soos wat 'n mens 'n lemoen druk om al die sap uit te kry. Soos reeds gesê, is die ironie dat so 'n "papedrukte" teks uiteindelik as nutteloos beskou kan word. Ek kan dus nie met een van die twee teenoorgestelde standpunte wat aan die Sinode voorgelê is as uit die Bybel afgelei, saamgaan nie. Wat is dan die oplossing?

Is die Skrif God se enigste openbaring?

Ek herhaal: Dit was goed dat ons as Gereformeerdes nog altyd aan die beginsel van "die Skrif alleen" vasgehou het. Indien daar egter nie 'n wyer blik op God se openbaring bykom nie, loop 'n mens jou onherroeplik vas. God openbaar Homself en sy verordeninge (vir ons lewe) ook in die skepping en finaal in Christus. Eers 'n verduideliking met 'n bybelse voorbeeld.

- **By die geboorte van Christus**

God roep by die geboorte van Christus die wyse manne uit die Ooste eers met sy *skeppingsopenbaring* ('n besondere ster) en dan sit hulle hulle reis *verder voort* met die hulp van God se *Skrifopenbaring* (die Koning sal volgens die profeet in Betlehem gebore word). Uiteindelik bring God hulle uit by sy *vleesgeworde* openbaring, die kindjie Jesus Christus (vgl. Matt. 2:1-11).

Nou effens meer abstrak gestel. Voor die sondeval praat God reeds deur sy skepping met Adam en Eva. Na die sondeval het die mense egter daarvoor doof en blind geword. Daarom "herpubliseer" God as 't ware sy skeppingswoord in 'n geskrewe vorm (die Bybel). Dit blyk egter duidelik uit die hele geskiedenis van die verbondsvolk Israel dat hulle nog nie sien en luister nie. Daarom volg die inkarnasie of die vleeswording van sy openbaring. As God én mens kom toon Christus vir ons op die mees konkrete wyse hoe ons behoort te lewe. Hy is behalwe ons Verlosser dus ook ons Voorbeeld van hoe om werklik mens te wees. Nie om Hom *na te boots* nie, maar *na te volg*. Jesus Christus is dus God se heel finale openbaring. In die lig van Christus se woorde en daede moet ons ook die Bybel en God se skeppingsopenbaring verstaan.

In die lig van Christus se woorde en daede moet ons die Bybel en God se skeppingsopenbaring verstaan.

- **'n Drievoudige maar één openbaring**

Saamgevat: God gee aan ons één, maar tog ook 'n drievoudige openbaring as riglyn om koers aan ons hele lewe te gee, om werklik volgens sy wil te handel. Ons moet wel tussen die drie verskillende maniere waarop Hy met ons praat onderskei, maar mag hulle nie skei nie. Indien ons een van hulle oorbeklemtoon (bv. die Skrif), dan devalueer ons die ander twee. Wanneer ons een onderbeklemtoon of selfs ignoreer (soos bv. sy skeppingsopenbaring of die openbaring in Christus), lei dit ook tot verkeerde gevolge: Ons verwag

dan alles net van die Bybel en staar ons blind in sy lig. So 'n skeeffrek van God se volledige openbaring het geweldige implikasies vir 'n mens se plek en roeping in jou hele lewe – ook in die kerk.

- **Die gevolge van biblisme**

Biblisme is nou verwant aan en dikwels die gevolg/oorsaak van 'n dubbelvisie op die werklikheid. Dit beteken dat baie Christene dink dat die Bybel, geloof, godsdiens, kerk en kerklike ampte iets “geesteliks” of selfs bonatuurliks is, dus'n hoër status het en belangriker is as ander verbande (soos die bedryf of die staat) en selfs bo enige kritiek verhewe moet wees. Meer nog: die kerk en sy ampte is dan iets heiligs teenoor gewone menslike samelewingsverbande en die ampte daarin. Alternatiewelik word daar gesê dat die kerk iets buite die gewone sou wees, omdat Christus die Hoof daarvan is. In hierdie geval word eg-

ter vergeet dat Christus ook Koning oor die ganse skepping is en as Koning ook in die politiek, die bedryf, die gesin, ensovoorts deur gelowiges erken en gedien moet word.

Die toegestane ruimte per artikel is egter reeds oorskry. In 'n opvolgartikel sal besin word oor 'n moontlike koers uit hierdie krisis. Vir meer as 2 500 jaar word (in die Westerse wêreld) al oor die verhouding tussen die twee geslagte besin. Vir diegene wat meer daarvoor wil weet en veral oor die invloed van die onbybelse gedagtes van die antieke Griekse filosowe op die Christelike denke oor die vroulike geslag, word die twee standaardwerke van Sister Prudence Allen, *The concept of women*, vol. 1 (1985) en vol. 2 (2002) by die lesers aanbeveel.

Ozrovech, Sollie. 2010. **Die stiltetyd Bybel vir elke dag: Ou en Nuwe Testament.** Vereeniging: Christelike Uitgewersmaatskappy. 1 449 p. Prys: R199,95.
ISBN: 978-1-77000-830-4.

Resensent: S.C. Lourens
Buro vir Wetenskaplike Tydskrifte

Die Nuwe Lewende Vertaling is as teks vir die *Stiltetyd Bybel* gebruik. Die outeur het die volledige Bybel in 366 dele ingedeel, sodat die leser die hele Bybel doelgerig in 'n jaar kan deurlees. Elke dag se leesstuk bevat 'n ankerteks asook 'n kort oordenking met 'n sleutelgedagte. Na elke week se leesstukke is daar 'n gebed.

Voor elke Bybelboek word relevante inligting oor die betrokke Bybelboek oorsigtelike gegee soos die outeur, die ontstaanstyd van die boek, 'n sketsplan vir die boek en belangrike temas in die boek. Voor in die *Stiltetyd Bybel* is 'n kort inleiding oor die Nuwe Lewende Vertaling ter verduideliking van die vertaalfilosofie en metodologie wat gevolg is asook die belangrikste kenmerke van hierdie vertaling. Daar is ook 'n lys van medewerkers wat betrokke was by die vertaling van die Nuwe Lewende Vertaling.

Koers in die krisis van die GKSA (2)

Bennie van der Walt
Skool vir Filosofie

Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit

In die vorige artikel is aandag gevra vir die krisis wat myns insiens by die spesiale voortgesette sinode (Junie 2009) na vore gekom het. Vrae soos die volgende is gestel: Wat presies het daar gebeur? Wat was moontlik die diepste oorsaak daarvan?

Die basiese probleem

In antwoord op die laaste vraag is gesugereer dat 'n biblisistiese benadering van die Bybel heelwaarskynlik die Sinode voor 'n onontkombare dilemma gestel het. 'n Biblisistiese benadering oorrva die Skrif; lees jou eie gedagtes daarin en weer, met bybelse goedkeuring, daaruit; en dit lei uiteindelik daartoe dat die Woord van God weinig of selfs niks meer oor lewensbelangrike aangeleenthede sê nie; voorts bevorder dit ook 'n soort bo-wêreldse geloof, sodat vir die kerk (as iets bonatuurliks) ander norme as vir die alledaagse lewe geld.

Probleme (kan) alleen in die lig van God se drievoudige openbaring in die skepping, die Skrif en in Christus werklik opgelos word.

In die plek daarvan is in die vorige artikel ook reeds voorgestel dat hierdie soort probleme (die vrou in kerklike ampte is slegs een daarvan) alleen in die lig van God se *drievoudige* openbaring in die skepping, die Skrif en in Christus werklik opgelos kan word. Hierdie artikel bou verder daarop voort.

Vier belangrike vrae moet hierin beantwoord word:

- Hoe weet ons dat ons werklik volgens God se drievoudige openbaring lewe?

- Wat van die vrou in kerklike ampte?
- Wat word presies onder “amp” verstaan?
- Wat vereis ampsbekleding?

Hoe weet ons dat ons volgens God se volledige openbaring dink en leef?

Myns insiens behoort Christene nie net die werklikheid in die lig van die Skrif te lees nie, maar ook die omgekeerde moet gebeur. Ons kan nie die Bybel goed verstaan sonder ons gewone alledaagse ervaring van byvoorbeeld wat 'n bepaalde plant, dier of mens (bv. koning of slaaf, man of vrou) vir ons beteken nie. Dieselfde geld van Christus, God se finale openbaring. Ons leer Hom alleen ken in die lig van die Skrif, maar omgekeerd moet die hele Skrif ook gelees word in die lig van sy koms en wederkoms.

Alleen wanneer hierdie onverbreeklike samehang tussen God se drievoudige maar één openbaring tot sy reg kom, kan daar koers in plaas van krisis in ons lewens wees.

God se verordeninge

Dit is dus nodig om ook aandag te gee aan God se drieërlei-wet of verordening.

Ons glo dat God alles in aansyn geroep het en sy wette of verordeninge gestel het waaraan alle skepsels moet beantwoord (stof, plant en dier onwillekeurig, maar die mens bewustelik). Christus dui met sy woorde en daede die sentrale rigting aan waarin 'n mens behoort te lewe. Die Heilige Gees lei en inspireer die mens om die wette van God in ooreenstemming met die liefdesgebod konkreet op alle terreine van

die lewe te gehoorsaam (bv. as trou in die huwelik, geregtigheid in die politiek, eerlikheid op ekonomiese gebied). Hy doen dit ook in die tyd of geskiedenis waarin ons vandag lewe.

Dit bied aan die hele lewe die regte normatiewe koers. Dan word nie net toegespits op die verbetering van allerlei strukture nie, want rigting en struktuur kan nie geskei word nie.

Koersaanwysers

Nou terug na die antwoord op die hoofvraag: Hoe weet ons dat ons in die regte rigting leef, die koers deur Christus aangedui waarop die Heilige Gees ons wil lei? As voorbeeld gebruik ek hier slegs die Gereformeerde Kerke.

Die konkrete vrae wat gestel kan word, is byvoorbeeld die volgende: Groei ons lidmaatgetalle en gemeentes of daal hulle jaarliks? Word albei geslagte as gelyke kerklidmate, regverdig beskou én behandel, of word daar tog teen vroue gediskrimineer? Word almal se gawes en talente in die kerk gebruik of nie? Is daar tans genoeg manlike ouderlinge in gemeentes beskikbaar, of is daar eerder 'n groot tekort by baie gemeentes? (Hier sluit ek ook ons swart Gereformeerde Kerke in.)

Is die antwoord hierop “Nee”, begin daar oranje of selfs rooi waarskuwingsligte te flikker. Dan beantwoord die kerke nie werklik aan God se normatiewe openbaring nie.

Indien die antwoord egter “Ja!” is, kan 'n mens tot 'n redelike mate aanneem dat die kerke op die regte pad in die korrekte koers beweeg. Wat ek probeer sê, is eenvoudig dat indien die kerk enige vorm van lyding of onreg, watter soort of graad ook al, ervaar, is dit oranje of rooi waarskuwingstekens. Daarmee word nie beweer dat God ook swaarkry oor 'n mens of kerk kan bring sonder dat dit duidelik is of die mens of die kerk self nie ook daarvoor verantwoordelik is nie. Indien daar egter vrede, *sjaloom* in die bybelse omvattende sin van die woord heers, kan dit 'n teken van 'n gesonde kerk wees. Ook dit is natuurlik

nie 'n finale maatstaf nie – 'n vervolgende kerk kan ook geestelik bloei.

Voortdurende selfondersoek is egter nodig. Watter kleur lig brand op die oomblik vir die GKSA: groen, oranje of dalk rooi?

Die tweede vraag was: Wat van die vrou in die kerklike ampte?

Voortdurende selfondersoek is egter nodig. Watter kleur lig brand op die oomblik vir die GKSA: groen, oranje of dalk rooi?

Vroue in die ampte?

Die leser sal na die voorafgaande reeds weet dat, wat my betref, daar nie 'n vraagteken by hierdie opskrif hoort nie. Persoonlik is ek daarvan oortuig dat indien ook God se vleesgeworde openbaring in Christus die nodige erns ontvang wat dit as God se finale openbaring toekom, gelowiges nie probleme hoef te hê om ook die vroulike geslag in kerklike ampte te verwelkom nie. Daarvoor moet 'n mens se ore en oë egter deur Christus en sy Gees geopen word.

Dink maar aan wat met die Emmausgangers (Luk. 24:13-35) gebeur het. Hulle het wel God se skeppings- en Woordopenbarings en selfs sy finale openbaring in Christus geken. Tog het hulle besluit dat alles verby is en weggeloop van Jerusalem af. In Lukas 24:31 staan daar egter “toe gaan hulle oë oop” – hulle erken Christus as Verlosser en God se finale woord.

Ek vra dus met die grootste erns: Kyk hoe Christus self met vroue as gelykwaardige mense omgegaan het, hoeveel van hulle in sy diens gestaan het. (Natuurlik was daar nie destyds en selfs later al formele kerklike ampte nie.) Ook hoe getrou hulle in hulle toewyding was, terwyl van sy manlike dissipels Hom verlaat het. Beteken sy woorde en daade dan niks meer vir ons nie? Mag sy Gees ook ons dowwe oë oopmaak.

Vervolgens iets oor die derde en laaste vraag:

Wat behels 'n ampte?

Afgesien daarvan dat nie langer teen een geslag – meer as die helfte van ons lidmate – gediskrimineer behoort te word nie, moet ook besin word oor wat presies met “amp”, volgens die Bybel, bedoel word. Myns insiens bestaan daarvoor nog te veel misverstand, byvoorbeeld dat dit 'n besondere, hoëre posisie moet inhou.

• Verskillende soorte ampte

'n Mens kan tussen drie verskillende soorte ampte onderskei. Alleen Adam het, en Christus beklee nog steeds die *buitengewone* amp van hoof van die verbond.

Elke gelowige beklee die besondere amp van profeet, priester en koning.

Elke gelowige beklee egter die *besondere* amp (let wel: nie “algemene amp” nie) van profeet, priester en koning. Wat dit beteken, hoef nie vir gereformeerde lesers verduidelik te word nie.

Daar is nog ook 'n derde soort amp. 'n Mens leef nooit as enkeling nie, maar altyd saam met ander mense in 'n verskeidenheid samelewingsverbande. Net soos in 'n kerk is hulle elkeen uniek: hulle het 'n eie struktuur, met 'n eie taak/roeping in God se omvattende koninkryk. Die ampte van ouer-wees is anders as dié van 'n bedryfsbestuurder of 'n staatspresident. 'n Mens sou kon sê dat die grondliggende of kernamp van gelowiges (profeet, priester en koning) soos 'n reënboog in verskillende kleure ontplooi.

Wanneer iemand 'n ampte in een samelewingsverband beklee, beteken dit nie dat sy/hy ook oor die ampte in 'n ander verband mag heers nie. Indien 'n man as die “hoof” van die vrou beskou word, beteken dit dus nie dat mans noodwendig ook die enigste ampsdraers in die kerk mag wees nie. Net soos wanneer 'n vrou die hoof van

'n skool is, impliseer dit nie dat sy ook haar man se “baas” is nie.

Hoewel verskillend, is alle ampte in beginsel gelyk, ook al beskik 'n staatspresident byvoorbeeld oor meer mag as 'n gewone ouer. Al die ampte behoort in die laaste instansie in diens van die Koning van alle konings en sy ryk te staan. Bowendien is feilbare mense die ampsdraers.

Bogenoemde geld ook van kerklike ampte en gesagstrukture soos sinodes. Soos by die aanvaarding van kerklike ampte behoort ook nie-kerklike aanstellings tot 'n bepaalde amp biddend oorweeg te word. Soos wat nie-kerklike ampsdraers deur gewone, feilbare mense verkies word, plaas ons ook mense – mans en vroue – in die kerklike ampte. Dit bring ons by die laaste vraag.

Wat word presies vereis met ampsbekleding?

Natuurlik moet 'n mens op 'n wettige manier tot 'n ampte toetree. Daarop word nie hier verder ingegaan nie. Dit moet egter uitdruklik gestel word dat sosiale status, ekonomiese mag, ras of geslag geen bybelse maatstawwe is om mense óf in 'n ampte te verkies, óf daaruit te sluit nie. Die begrippe *amp*, *gesag*, *mag* en *verantwoordelikheid* is belangrik. Hier volg kort verduidelikings.

- *Amp* beteken nie om te oorheers nie, maar eenvoudig diens aan jou medemens (in die betrokke verband) en in die finale instansie aan God. Dit gaan dus nie om die status van die ampsdraer nie, maar om die mense wat hy/sy moet dien.
- *Gesag* beteken eerstens om insig te hê in die struktuur en taak van 'n bepaalde verband asook die goddelike norme wat daarvoor geld (vgl. vorige artikel). Tweedens beteken dit om self ook hierdie riglyne te gehoorsaam. Dertens moet die lede van die verband só gelei word dat hulle die goddelike roeping van die betrokke verband vervul (bv. tot geregtigheid in die politiek, sorg vir kinders, en trou in die huwelik).

Sosiale status, ekonomiese mag, ras of geslag is nie bybelse maatstawwe om mense óf in 'n amp te verkies, óf daaruit te sluit nie.

Sonder die nodige insig, gehoorsaamheid en gawes moet iemand nie tot 'n amp verkies word nie. Sonder insig en gehoorsaamheid kan 'n ampsdraer wel formele, maar geen werklike gesag hê nie.

- *Mag* is nodig om gesag te kan uitoefen. Mag moet egter nooit omvattend wees nie, maar moet altyd beperk wees, van 'n spesifieke aard wees. 'n Bedryfsleier hanteer byvoorbeeld primêr ekonomiese mag, 'n kerk geloofsmag, ensovoorts. Die belangrike vraag is dus nie *hoeveel* mag nie, maar eerder *watter soort* mag 'n ampsdraer het.
- *Verantwoordelikheid* is die laaste begrip. Dit behels voortdurende verantwoording teenoor diegene wat hom/haar in die amp gestel het, sodat hulle kan oordeel of dit met insig en ge-

hoorsaamheid gebeur het. In die finale instansie ook verantwoording teenoor God self wat die verskillende ampte verorden het – al is dit feilbare mense wat ampsdraers verkies.

Ek vind in hierdie (myns insiens ook skriftmatige) beskouing oor wat 'n amp en ampsbekleding behels geen enkele rede waarom vroue nie in alle kerklike ampte tot seën van die GKSA mag dien nie. Waaruit haal ek hierdie perspektiewe? Nie uit die Bybel alleen nie, maar soos wat ek God se volledige, drievoudige openbaring verstaan.

Slot

Mag 2009 se krisis in die koers van die GKSA in 2012 verander na nuwe koers in die GKSA!

Die eerste artikel is na aanleiding van Junie 2009 in 'n mineurtoon geskryf: *Krisis in die koers van die GKSA?* My innige bede is dat die majeuretoon van hierdie tweede artikel bewaarheid mag wees na die Januarie 2012-Sinode: *Nuwe koers in die krisis van die GKSA!*

Ozrovech, Solly. 2011. 'n Seisoen van hoop. Vereeniging: Christelike Uitgewersmaatskappy. Prys: R119,95. ISBN: 978-1-77000-973-8.

Boekaankondiging: Buro vir Wetenskaplike Tydskrifte

'n Seisoen van hoop is die nuutste dagstukkiesboek uit die pen van die bekende teoloog Solly Ozrovech. In 366 dagstukkies gee die outeur aan die lesers 'n boodskap van hoop waaraan 'n mens kan vashou en waarvolgens jy elke dag as 'n genadegawe uit God se hand moet leef. Daar is baie positiewe en goeie dinge uit die verlede wat 'n mens se geloof kan versterk, maar 'n mens moet nie daarby vassteek of verbete daaraan bly vasklou nie. 'n Mens moet daagliks met 'n vaste geloof met die oë gerig op Christus leef.

“Ekonomiese vryheid” en ons gedeelde hoop en vrese

Anné Verhoef

Instituut vir Grondslae Onderzoek, Skool vir Filosofie,
Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit

Waarop kan en moet ons hoop? Is “ekonomiese vryheid” een van hierdie dinge? Hoe affekteer die dinge waarvoor ons vrees juis die dinge waarvoor ons hoop?

Hoop en vrees: twee kante van dieselfde munt

Daar is ’n baie noue verband tussen hoop en vrees. Ons verwagtings, of hoop, staan in kontras met die dinge wat ons vrees. ’n Gemeenskap wat erg onder geweld ly, waarin mense vir hulle lewens vrees, se hoop is een van versoening en vrede; mense wat vrees dat hulle nie kos of water gaan hê vir die volgende dag nie, se hoop is op ’n feesmaal, ’n toekoms met oorvloed; die wat onder diskriminasie ly, vrees verdere minagting, en hoop op erkenning en menswaardigheid.

Met hierdie noue verband wat tussen hoop en vrees bestaan, is my vraag: watter groter gedeelde hoop en vrese het die mensdom in gemeen? Watter vrese het globale omvang in vandag se wêreld en watter hoop deel ons as gevolg daarvan met soveel ander mense oor die wêreld heen?

Hierop sou ’n mens die meer kritiese vraag kon vra: Watter etiek kom na vore wanneer ’n mens hierdie hoop en vrese van ons tyd interpreteer – veral in die lig van die evangelie?

Ons verwagtings, of hoop, staan in kontras met die dinge wat ons vrees.

Die hoop van die wêreld vandag

Die Amerikaanse Lutherse teoloog Robert Jenson sê dat die Amerikaanse droom (of hoop) van ekonomiese vryheid al meer paradigmaties word vir die res van die wêreld.

Watter etiek kom na vore wanneer ’n mens hierdie hoop en vrese van ons tyd interpreteer – veral in die lig van die evangelie?

Ons sien dit veral deesdae in Suid-Afrika in die populêre slagspreuk van die ANC-jeugliga – die eis vir “ekonomiese vryheid”. Dit is die fokuspunt noudat politieke vryheid bekom is. Vorige slagspreuke het op werkloosheid óf armoedeverligting gefokus, maar “ekonomiese vryheid” impliseer méér as net basiese lewensmiddele. Hierdie eis staan beslis nie los van die globale honger na meer en meer welvaart nie. Die vraag is egter: Waarom is juis dít “die wêreld se hoop” en deur watter vrese word dit aangewakker?

Die hoop op ekonomiese welvaart (of dan, “vryheid”) se wortels kan op verskillende plekke gevind word, maar een van die beduidendstes is waarskynlik in Amerika. Die VSA kan beskou word as die staat wat ontwikkel is deur die Verligtingsfilosowe en dit is ook, volgens Jenson, die paradigma-tiese kapitalistiese staat. Kapitalistiese teorieë het hier die status verwerf dat dit grondliggend en onaantasbaar is. Dit het die gevolg dat in Amerika deelname aan die mark ’n morele en selfs religieuse ge-

wig begin dra het. Dinge soos entrepreneurskap en die akkumulering van welvaart word op sigself as goed beskou. Tog moet ons vra (met Jenson): Watter soort hoop en watter soort vloek skuil in hierdie tipe mitologie van die mark as die goeie?

Heerskappy van die “vrye” mark

Hierdie vraag kry natuurlik al meer belang indien ’n mens die toenemende globale oorheersing van die kapitalisme in ag neem. Voorheen, met die Verligting, was die ekonomiese konsep van die “vrye mark” ’n integrale deel van die politieke visie van die liberale regering. Hierdie onskiedbaarheid van die liberale politieke bestel en die vrye mark word egter al meer bevestig (neem China as voorbeeld) en dit veroorsaak dat die markplek self al meer as die gemeenskaplike goeie gestel word. In hierdie verskynsel blyk die gevare van die onbeteuelde mag van die mark al meer na vore te kom, tesame met die oënskynlik morele hoë grond daarvan. Die vloek is dus dat ons al meer deur die mark self regeer word – selfs die bestuur van universiteite (en kerke) is al meer tekenend hiervan.

Die *American Dream* gaan nie oor ’n beter Amerika nie, maar oor ’n beter lewe vir jouself en vir jou familie. Voorspoed en welvaart vir my en my familie is die droom wat geleef word.

Met die mark wat al meer alles-bepalend word, is die soort hoop en vrese waarmee ons leef voor die hand liggend ekonomiese hoop en vrese. Volgens Jenson is die soort hoop wat Amerikaners se gedrag bepaal nie ’n hoop vir die Amerikaanse gemeenskap nie. Dit is ook nie ’n politieke hoop nie. Die *American Dream* gaan nie (meer) oor ’n beter Amerika nie, maar oor ’n beter lewe vir jouself en jou familie. Voorspoed en welvaart vir my en my familie is die droom wat geleef word. Hierteenoor staan die nagmerrie, die vrese vir siektes, teenspoed en verarming. As geweld

hierby gevoeg word, klink die vrese al baie universeel. Dan kom ’n mens nader aan Suid-Afrika se vrese waar geweld en misdaad hoogty vier.

Fokus op die self en die gesin

Die interessante van die Amerikaners is dat wanneer hulle petisies teken of hulle stem laat geld (as hulle met ander woorde bedreig begin voel), gaan dit, volgens Jenson, vir hulle oor kwessies wat inbreuk maak op die outonomie van die familie en die self. Hierdie outonomie is vir hulle belangrik, want die “goeie, welvarende lewe” word al meer deur hulle geskei van die politiese en die burgerlike samelewing. Gevolglik word al meer gefokus op die ekonomiese welvaart van kleiner familie-groepe of individue – morele atome. Die motivering hiervoor is blote gierigheid; gierigheid breek egter die gemeenskapstrukture af wat juis nodig is vir ’n goeie en vervullende lewe. Die ironie is dat die dromers uiteindelik die morele atome word wat hulle nie bedoel het om te wees nie. So word hulle self die vyande van die goeie lewe, van familiale-persoonlike vervulling.

Natuurlik is die vrye mark in moderniteit ’n volkome noodsaaklike middel, en daarin lê juis die moreel-politieke waarde daarvan. Tog moet in gedagte gehou word dat die mark self nie ’n gewete het nie. Vraag en aanbod bepaal die handel in kokaïne net soveel as die handel in tamaties. Wanneer die mark egter ’n gemeenskaplike goeie in eie reg word, dreineer hierdie morele vakuum van die mark die gemeenskap van sy morele substansie. In hierdie geval bevorder die “goeie mark” juis dit wat die “goeie lewe” kan vernietig. Jenson beskryf dit as die Amerikaanse droom se postmoderniteit. Dit is die onbewustelike kwellende erkenning dat ’n ekonomies-gedefinieerde lewe nie goed kan wees nie. Op sosiale vlak beteken dit die verbrokkeling van die familie deur die morele atomisme wat vooropgestel word en dit lei tot ’n soort “leegheid”, ’n ongelukkigheid. Hierdie gevoel lei op sy beurt tot ’n soeke na (enige) “spiritualiteit” (in ’n soeke na vervulling) en ’n herdefiniëring van “familie” (soos wat dit die individu se sak pas – met byvoorbeeld

die vergoeliking van egskeiding en 'n uit-leef van seks sonder intimiteit).

Selfvernietigende kapitalisme

Daar is dus 'n soort ironie hier te bespeur. Postmoderne Amerikaners kan nie waag om daarvan bewus te wees dat wanneer hulle die verhoudings wat die familie konstitueer, herdefinieer (om hulle eie selfgerigte outonomie te akkommodeer), hulle deur niks anders gemotiveer word as deur gierigheid (hipertrofiese kapitalisme) nie. Hulle kan nie waag om te erken dat die gevaar wat die Amerikaanse “goeie lewe” bedreig, eintlik hulle self is nie (en hulle pogings om dit te behou). Hulle word self die vernietigers van bemiddellende gemeenskappe van religie en kuns en van sosiale bande. Hierdeur ervaar hulle uiteindelik dat die “verbruikerskultuur”, die “verbrokkeling van die familie” en die “viering van rykdom”, alles 'n vloek is. Dit is 'n bese siklus waarin drome lei tot die vernietiging van drome en vrees tot groter vrees. Die noodsaak van 'n alternatief is duidelik.

In Suid-Afrika volg ons ongelukkig hierdie Amerikaanse droom al te slaafs na. Ons weet hoe die Amerikaanse kultuur al meer globale inslag kry, maar in Suid-Afrika – met sy uiterste armoede, werkloosheid en HIV/VIGS – kan die Amerikaanse droom verwronge proporsies aanneem. Sonder om die gevare van hierdie hoop op 'n ekonomies welvarende “goeie lewe” raak te sien, kan ons vrese – van verdere armoede en teenspoed – ons laat beweeg in 'n rigting waarin ons die “goeie lewe” uiteindelik kan vernietig.

Die soeke na rykdom (“ekonomiese vryheid”) vir my (en my al kleinerwordende familie weens my gierigheid) is nie die antwoord op die vraag na die “goeie lewe” nie.

Die vrese moenie die hoop skeeffrek nie. Daarmee moet egter nie 'n streep getrek word deur die noodsaak van ekonomiese groei, werkskepping en welvaart nie. Die fokus moet eerder val op die belang van ander waardes – die heil van die burgerlike gemeenskap, 'n openheid vir ander (vgl. Levinas), en die soeke na nuwe drome in die lig van ons gedeelde vrese.

Die fokus moet val op die belang van ander waardes – die heil van die burgerlike gemeenskap, 'n openheid vir ander en die soeke na nuwe drome in die lig van ons gedeelde vrese.

Laastens, 'n ander perspektief. Die ewangeliese belofte aan mense wat deur hierdie ekonomiese vrese en hoop gedryf word, is dat daar wel ruimte kan wees waar mens se eie belang en die dien van die gedeelde goeie nie apart hoef te staan nie – 'n ruimte wat saam met ander mense in God gevind word. Dit is ook in hierdie ruimte waar ware gemeenskap en familie gevind word, en waar die droom vir die florerende van alle mense se lewens geleef kan word. Die uitdaging is om dit waar te maak en nie net te droom nie.

Die Noordwes-Universiteit: sewe jaar na die samesmelting

Theuns Eloff

Visekanselier, Noordwes-Universiteit

'n Bestekopname na sewe jaar

Die Noordwes-Universiteit (NWU) was aan die einde van 2010 sewe jaar oud. Alhoewel dit in die lewe van 'n universiteit 'n kort tydjie is, is dit lank genoeg vir 'n bestekopname van die vordering. So 'n bestekopname moet parameters hê, en daarvoor word die volgende gekies: stabiliteit en groei, kwaliteit, sukses met die sogenaamde "kernbesigheid", effektiewe bestuur, korporatiewe bestuur (*governance*), transformasie, diversiteit en studentelewe. Die bestekopname behels ten slotte ook 'n algemene oorsig oor waar die NWU staan met sy eie visie en missie, asook die waardegrondslag van die Universiteit.

Die NWU het op 1 Januarie 2004 tot stand gekom as 'n produk van die samesmelting tussen die Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys en die University of the North West, asook die inkorporering van die studente en personeel van die Sebokengkampus van Vista.

Die NWU het op 1 Januarie 2004 tot stand gekom as 'n produk van die samesmelting tussen die Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys en die University of the North West, asook die inkorporering van die studente en personeel van die Sebokengkampus van Vista. Die doel van hierdie proses was 'n poging om die

ongelykhede van die verlede reg te stel, hulpbronne meer eweredig te verdeel en om sodoende die algemene ekwiteits-, kwaliteits- en sosiale doelwitte in Suid-Afrika te help bereik.

Die visie van die NWU is naamlik om 'n toonaangewende universiteit in Afrika te word, gedryf deur die strewe na kennis en innovasie.

Die raamwerk vir die nuwe NWU

Die eerste Raad van die NWU het tydens die eerste vergadering in Februarie 2004 en in daaropvolgende vergaderings belangrike besluite oor die nuwe Universiteit geneem. Besluite sluit in die grondslag van eenheid in diversiteit, onderlinge verdraagsaamheid en wedersydse respek, asook 'n gedentraliseerde bestuursmodel binne die eenheid van die NWU. Die Bestuur het ook 'n skerp fokus gehou op die volgehoue verbetering van die kernbesigheid: onderrigleer, navorsing en die implementering van deskundigheid. Die visie van die NWU is ook by hierdie geleentheid aanvaar, naamlik om 'n toonaangewende universiteit in Afrika te word, gedryf deur die strewe na kennis en innovasie. Die missie wat aanvaar is, het behels dat die NWU 'n gebalanseerde onderrigleer en navorsingsuniversiteit moes word, wat sy deskundigheid innoverend implementeer.

Stabiliteit en groei

Een van die slegte gevolge van samesmeltings is dikwels organisatoriese onstabieleit. Universiteite verloor óf personeel,

óf studente, óf albei. Die NWU het hierdie tendens gelukkig vrygespring. Die personeelomset was 'n gesonde 4-8% en die tweede Klimaat- en Kultuuroopname wat in 2009 gedoen is, het getoon dat bykans 65% van alle personeellede volkome gelukkig is in hulle werksomgewing (met 70% as die beste persentasie van goeie organisasies). Wat studentegetalle betref, toon Tabel 1 (p. 20) dat daar 'n stygende lyn ten opsigte van kontakstudente is. Die getalle van afstandstudente (hoofsaaklik onderwysers wat hulle kwalifikasies wil verbeter) het die afgelope vyf jaar met meer as 200% gegroei. Die NWU is duidelik 'n gesogte keuse vir voornemende studente. Hierdie feit het sedert 2009 ook begin waar word vir die Mafikengkampus toe 'n duidelike tendens te sien was dat studente van so ver as die Oos-Kaap, KwaZulu-Natal en Mpumalanga hierdie kampus begin kies het.

Kwaliteit

Kwaliteit is 'n saak wat moeilik gedefinieer kan word, maar die Hoër Onderwys Kwaliteitskomitee (HOKK), 'n statutêre liggaam, het die afgelope vyf jaar oudits by alle universiteite gedoen om vas te stel of daar (ten minste) kwaliteitsversekeringsmaatreëls in plek is en of universiteite dit toepas. In 2009 was dit die NWU se beurt, en na maandelange voorbereidings en afwagting, is 'n baie gunstige verslag ontvang. Die hoofkritiek was kommer oor wat genoem is die gebrek aan diversiteit op die Mafikeng- en Potchefstroomkampusse, asook gebrekkige programbelyning tussen die kampusse. Die lede van die HOKK-ouditpaneel was in 2009 veral beïndruk met die eksterne progamevaluering, die ontwikkeling van studiegidse, die navorsingstrategie, finansiële stelsels, onderhoud van geboue, afstandsonderrig en opvoedkundige tolking by die NWU.

Onderrigleer

Daar is vele maniere om die sukses van onderrigleer te meet. Tabel 1 verwys na twee maniere, naamlik eerstens die "sukseskoers" wat die aantal modules meet wat in 'n jaar deur studente geskryf en geslaag word. Die NWU lê met 83,15% in 2010 waarskynlik onder die top drie

universiteite in die land (na 'n gesamentlike 2de plek in 2009; vergelykende syfers van ander universiteite is ongelukkig nog nie beskikbaar nie). Selfs meer bemoedigend is tweedens die "graadverkrygingskoers" of die persentasie van die totale studente wat elke jaar graad ontvang. Vir 2010 staan die getal op 27%, wat waarskynlik (weer) sal meebring dat die NWU die eerste plek in hierdie kategorie beklee.

Die HOKK-ouditpaneel was in 2009 veral beïndruk met die eksterne progamevaluering, die ontwikkeling van studiegidse, die navorsingstrategie, finansiële stelsels, onderhoud van geboue, afstandsonderrig en opvoedkundige tolking by die NWU.

Navorsing

Een van die uitdagings wat die NWU in 2004 aanvaar het, was om navorsingsuitsette te verbeter. 'n Ontwikkelingsmodel van "navorsingsentiteite", wat strek van nisareas tot die sentra van uitnemendheid gee alle kampusse en fakulteite die geleentheid om op navorsingsvlak te groei. Tabel 1 toon dat ná 'n effense terugskaking in 2007 en 2008 (wat ook 'n nasionale tendens was), die NWU in 2010 'n totaal van 637 Meestersgrade opgelewer het. Dieselfde tendens was waar van Ph.D.'s, wat in 2010 die meeste ooit (130) opgelewer het. Wat artikeluitsette betref, was 2008 'n baie goeie jaar met 503 artikel-ekwivalente, waarna daar 'n korreksie in 2009 was met 448. In 2011 het navorsers hulleself oortref met 580 uitsette. Die Potchefstroomkampus het verreweg die meerderheid hiervan gelewer, maar dit is bemoedigend dat sowel die Mafikeng- as die Vaaldriehoekkampus 'n sterk en volhoubare groei getoon het. Mafikeng het byvoorbeeld in 2005 geen artikels gehad nie, maar het 52 in 2011 gelewer. Wat die totale uitsette betref (aantal navorsingsmeestersgrade, artikels en Ph.D.'s maal drie), is die NWU steeds sesde in die land

(met ongeveer 1 250 uitsette vir 2010). Die finale getalle is egter nog nie geoudit nie. Dit is uitstekend vir 'n onlangs-saamgesmelte universiteit.

Effektiewe bestuur

Die NWU is dankbaar dat dit op finansiële gebied relatief goed gaan. Tabel 2 (p. 21) toon dat die begroting vir 2010 net oor R2 miljard was en dat die Universiteit in moeilike ekonomiese toestande R652m hiervan self kon genereer. Dit het gelei tot 'n matige surplus van R36m.

Die bestuursfilosofie van die NWU kan soos volg saamgevat word: individuele aanspreeklikheid van bestuurders, geregleer deur prestasie-ooreenkomste, met wyer konsultasie waar nodig. Elke akademiese personeellid van die NWU het ook 'n prestasie-ooreenkoms, wat kan lei tot die verwerping van 'n bonus. Die bestuurstyl van die NWU word soms gekritiseer as *managerialist*, maar die filosofie is dat die akademiese bestuurders juis vir die akademiese ruimte gee om te doen wat hulle die beste kan, naamlik onderrigleer en navorsing.

Korporatiewe bestuur (*corporate governance*)

Die NWU het die afgelope vier jaar die eerste prys gewen in die jaarlike kompetisie van PriceWaterhouseCoopers vir die beste korporatiewe-bestuurde universiteit in Suid-Afrika. Dit sluit in die funksionering van die Raad en sy komitees, asook risikobestuur – iets waarop ons met reg trots kan wees.

Transformasie en diversiteit

Sedert die begin van die samesmelting het die NWU se Raad die begrip “transformasie” as 'n omvattende term beskou – en nie net as ekwiteit nie. Onlangs is tien elemente van transformasie geïdentifiseer, waaronder toegang, sukses, eenheid, diversiteit, ekwiteit, regstelling (*redress*), hulpbrontoedeling en kwaliteit. Die NWU het in bykans al hierdie sake goeie vooruitgang getoon. Die aantal koshuisbeddens op die Mafikengkampus het byvoorbeeld die afgelope vier jaar verdubbel.

'n Belangrike onlangse raadsbesluit het bevestig dat die NWU teikens vir studente op die onderskeie kampusse sal stel op grond van die beginsel van “minimum diversiteit” en nie op grond van demografiese verteenwoordiging nie. Ingevolge hiervan is die teikens vir die onderskeie kampusse teen 2020 soos volg: Mafikeng 10% wit, 90% swart; Potchefstroom 70% wit, 30% swart; en die Vaaldriehoek 75% swart en 25% wit. Hierdie teikens word gestel teen die agtergrond daarvan dat die Mafikengkampus die ankerkampus vir die Setswana en die Potchefstroomkampus die ankerkampus vir Afrikaans sal wees.

Een van die drywers van diversiteit, naamlik veeltaligheid, word deur die NWU as belangrik beskou. Die Universiteit se funksionele meertaligheidsbeleid is wyd bekend. Die bekendste element daarvan is opvoedkundige tolking, waardeur byvoorbeeld op die Potchefstroomkampus in 1 200 periodes per week Afrikaanse lesings vir nie-Afrikaanssprekendes toeganklik gemaak word. Hierdeur word taal gedepolitiseer.

Die NWU se meertaligheidsbeleid sluit opvoedkundige tolking in, waardeur byvoorbeeld op die Potchefstroomkampus in 1 200 periodes per week Afrikaanse lesings vir nie-Afrikaanssprekendes toeganklik gemaak word.

Studentelewe

Alhoewel algemeen aanvaar word dat universiteite se kerntaak die akademie is, beskou die NWU 'n goeie en gesonde studentelewe as 'n uiters belangrike element van die opvoedingstaak. Op al drie kampusse is daar 'n sterk en groeiende studentelewe. Die Puk-kampus met sy 18 000 kontakstudente se studentelewe asook kultuur- en sportprestasies is al amper legendaries. Ook op die Vaaldriehoekkampus, met 5 000 kontak-

studente, speel sport en kultuur 'n al hoe belangriker rol. Die Mafikengkampus het 'n aantal jare gelede byna geen kampusport beoefen nie. Die loodsing van die suksesvolle Sokkerinstituut het dit egter onherroeplik verander. Die byna 7 000 kontakstudente by Mafikeng begin al meer aandring op beter sport en kultuurgeriewe – en 'n gesonde studentelewe is die uitvloeisel daarvan.

Volgens die waardegrondslag van die NWU het alle personeel en studente die reg om hulle geloof ook in hulle werk en studies uit te leef.

Waardegrondslag

Die NWU het sedert 2004 sterk klem gelê op grondwetlike waardes, waaronder verdraagsaamheid en respek. Hiervolgens het alle personeel en studente die reg om hulle geloof ook in hulle werk en studies

uit te leef. Die bekende PUK-module “Wetenskapsleer” word nie meer aangebied nie, maar in die plek daarvan het 'n verpligte module, “Verstaan die wêreld”, gekom, wat in die tweede en derde studiejaar op al drie die kampusse aangebied word. Hierdeur word waardegedrewe denke op al die NWU se kampusse bevorder.

Samevattend

'n Mens is dankbaar om te kan sê dat die NWU na sewe jaar sterk en gesond is. Harde werk, sterk toewyding en baie gebede het ons gebring waar ons is. Onlangs is 'n projek van stapel gestuur om 'n goed nagevorsde en wetenskaplike evaluering van die eerste tien jaar van die NWU teen die begin van 2014 te publiseer. Dit sal uiteindelik wys of die goeie nuus hierbo standhoudend is.

Wat beslis waar is, is dat baie, maar opwindende werk nog voorlê.

Tabel 1: NWU-prestasie t.o.v. sekere sleutelprestasie-aanduiders (2005-2010) in vergelyking met die algemene Suid-Afrikaanse hoërondwyssektor

	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Totale studente- inskrywings (koppetelling)	38 596 (6e grootste)	38 708 (5e grootste)	44 726 (4e grootste)	47 008 (4e grootste)	50 589 (4e grootste)	55 923
Kontak	27 092	27 889	26 075	25 740	26 853	29 399
Afstand	11 504	10 819	18 651	21 268	23 736	26 524
Voorgraadse sukseskoers (kontak en afstand)	80% (5e nas. gem. 75%)	79% (9e nas. gem. 76%)	79% (9e nas. gem. 77%)	80% (8enas. gem. 77%)	84% (2e saam met VK & VSA nas. gem. 77%)	83,15%
Voorgraadse graadverkry- gingskoers (aantal grade as % van totale aantal studentekoppe)	19% (7e. nas. gem. 15%)	24% (2enas. gem. 15%)	24% (3enas. gem. 15%)	25% (3enas. gem. 15%)	26% (1enas. gem. 16%)	27%
Totale aantal grade en diplomas toegeken	7 746 (6e)	9 825 (4e)	11 345 (2e)	12 337 (3e)	13 445 (2e)	15 084
Aantal Meestersgrade toegeken	700 (4e)	765 (3e)	618 (6e)	583 (6e)	659 (6e)	637
Aantal Ph.D.'s toegeken	82 (8e)	110 (3e)	124 (5e)	100 (6e)	123 (6e)	130

Menings en inligting / Opinions and information

Artikel-ekwivalente gepubliseer (totaal)	326 (8e 5%)	361 (9e 5%)	376 (8e 5%)	503 (7e 6%)	448 (9e 5%)	539
NNF-gegradeerde navorsers	85 (6e)	82 (6e)	95 (10,6%,7e)	102 (11%, 6e)	116 (7e)	117
Totale navorsingsuitset	865	1074	1061	1083	1190	

*Sektordata nog nie beskikbaar nie en NWU-data nog nie finaal geaudit nie.

Tabel 2: Die NWU se finansiële profiel, 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Totale inkomste	R1 133m	R1 272m	R1 436m	R1 671m	R1 827m	R2 011m
Surplus (bedryfsitems)	R54m	R63m	R66m	R82m	R58m	R36m
Personeel-koste/totale koste	52,5%	52,6%	50,1%	48,8%	49,8%	52,8%
Selfgegenereerde inkomste	R384m	R453m	R542m	R644m	R647m	R652m
% van inkomste van die Regering	43,2%	42,8%	39,8%	40,0%	41,5%	44,1%
% van inkomste van klasgeld	21,1%	20,2%	21,4%	20,3%	22,4%	23,5%
Kapitale uitgawe – nuwe geboue	R31,7m	R45,3m	R46,6m	R51,0m	R65,0m	R166,1m
Kapitale uitgawe – opgraderings	R26,6m	R31,2m	R51,0m	R69,2m	R81,9m	R45,7m

'n Oorbruggingsjaar vir jongmense – ontstaan en waarde

Brahm Robinson

Jeugdeputate van die Gereformeerde Kerke van Suid-Afrika

Die woord *oorbruggingsjaar* was twintig jaar gelede totaal onbekend. Die meeste mans het na skool by die weermag hulle diensplig gaan doen en die dames het gaan studeer of dadelik begin werk. Tog is die idee van 'n oorbruggingsjaar vandag algemeen bekend. Dit is nie meer vreemd vir iemand om ná skool eers 'n jaar "af te vat" nie. Tydens so 'n "af"-jaar bestaan die opsies om oorsee te gaan en daar geld te verdien deur hande- arbeid, of om selfs by jou ouers te bly en werk te soek. Een van die meer populêre opsies vir ouers is dikwels dat hulle kinders inskryf vir 'n oorbruggingsjaarprogram waar die kind sekere uitkomstige gedurende die jaar kan bereik of seker vaardighede kan aanleer.

Ontstaansredes

'n Mens wonder natuurlik wat die oorsaak is dat die oorbruggingsjaar deel van ons kultuur geword het. Daar bestaan verskeie menings hieroor. Eerstens is die feit dat kinders se opvoeding deesdae sterk akademies gefokus is. Daar word nie veel lewensvaardighede (*streetwiseness*) aan hulle geleer nie. Alhoewel skole die probleem probeer onderskep het deur Lewensoriëntering as 'n vak aan te bied, slaag hulle nie heeltemal daarin om kinders gereed te maak vir die lewe buite hulle ouerhuis nie.

Tweedens bestee ouers nie meer voldoende tyd saam met hulle kinders nie. Elkeen in die gesin het hulle eie take om te verrig. Ma's moet dikwels werk en gesinne met enkelouers kom al hoe meer voor. Ander media (soos die rekenaar en TV) geniet voorkeur in die huishouding en word die kinders se primêre geselskap. Dikwels sal die gesin saam in een huis woon, maar nie juis met mekaar kommunikeer nie.

Gesprekke word nie gestimuleer nie en die voorkeur ontspanningsmiddels (bv. musiek op die iPod, DSTV en elektroniese vermaak op die televisie, rekenaar of Playstation) veroorsaak dat kinders nie self oor sake nadink nie. Alles lei dikwels daartoe dat die kinders nie die gewenste vlak van volwassenheid bereik het teen die tyd wat hulle belangrike lewenskeuses moet begin maak nie.

Kinders bereik dikwels nie die gewenste vlak van volwassenheid teen die tyd wat hulle belangrike lewenskeuses moet maak nie.

'n Derde rede vir die ontstaan van die oorbruggingsjaar, is die diversifisering van die samelewing. In die verlede is kinders blootgestel aan één kultuur en één wyse waarop alles gedoen word. Daar was dus 'n vaste basis waarop hulle verder gebou het. Vandag is daar verskeie gelowe, kulture en strukture waarin kinders grootword. Dit lei daartoe dat kinders nie meer so maklik hulle eie identiteit vorm nie. Hulle kan nie weet wat hulle wil gaan doen, voordat hulle nie weet wie hulle eintlik is nie. Hulle het dus 'n voortdurende soeke na waardes, kultuur en hulleself.

'n Oorbruggingsjaar bied blootstelling aan die lewe buite die ouerhuis.

Verder moet die verandering van die samelewing, as 'n vierde rede, in gedagte gehou word. Die beroepsmoonlikhede word daagliks meer. Wanneer 'n persoon op so 'n jong ouderdom moet kies wat hy

vir die res van sy lewe wil doen, lyk die opsies legio. Waar moet ek begin? Wat is my opsie indien ek nie daarvan hou waarmee ek begin het nie?

Verdere bestaansredes

'n Oorbruggingsjaar hoef nie net as die produk van gebrekkige sosiale strukture beskou te word nie. Die oorbruggingsjaar vestig sy eie bestaansreg, naamlik dat dit, ten spyte van die ontstaansredes, waarde tot die samelewing toevoeg.

'n Oorbruggingsjaar bied blootstelling aan die lewe buite die ouerhuis. Daar word selfstandigheid van die jongmense verwag wanneer hulle aan algemene dagtake, projekte of konflik blootgestel word. Die jaar bied ook vir sommige kinders die geleentheid om swak matriekpunte te verbeter, aangesien daar nie enige akademiese druk op hulle geplaas word nie.

Hulle kry blootstelling aan verskeie ander velde van die lewe om hulle ervaring en lewensvisie te verbreed. Die ou grense en verwysingsraamwerk word gerelativeer en daar word aan hulle nuwe plekke, lewensvelde (studierigtings) en maniere van doen gewys. Verder fokus die oorbruggingsjaar spesifiek op sekere onderwerpe waarin hulle omvattende kennis opdoen.

'n Tipiese oorbruggingsjaar

Elke oorbruggingsjaar verskil van die volgende een. Elkeen kry 'n eie bestaansreg. Sommiges fokus op afronding van die jongmense, sodat hulle as toegeruste volwassenes die lewe kan aanpak, terwyl ander godsdienstig gefokus is. Die meeste oorbruggingsjaaraksies het geen akkreditering vanaf 'n buite-instansie nie, en gebruik hulle eie kreatiwiteit om die jaar mee in te kleur.

Tog het elkeen van die oorbruggingsjaaraksies die volgende in gemeen: elkeen bied 'n beperkte teoretiese onderbou, fokus op 'n praktiese uitlewing van wat geleer word en bied konkrete praktiese avonture wat as groep beleef word. Elke oorbruggingsjaar probeer om die jongmensleiding te gee oor sy/haar toekoms en om hom/haar met besluitneming te help.

Uitkomstes van 'n oorbruggingsjaar?

Sowel 'n sekulêre as 'n godsdienstegebaseerde oorbruggingsjaar poog om:

- **Die vlak van volwassenheid te verhoog**

Een van die hoofkospunte is om onafhanklikheid aan te moedig en jongmense te help om meer volwasse te word. Dit is 'n verantwoordelike handeling om daardeur die regte beroepsbesluite te kan neem. Dit verg 'n sekere vlak van volwassenheid om analities en sistematies na te dink wanneer daar op 'n beroep besluit word.

- **Die jongmense af te rond**

Elke oorbruggingsjaar het 'n holistiese benadering tot die jongmense en probeer om 'n verskeidenheid verwante faktore te verbeter soos byvoorbeeld persoonlike effektiwiteit, selfvertroue, positiewe denke en verhoudingsvaardighede. Verder wil dit die jongmens toerus om met verantwoordelikheid die volwasse lewe te betree en volwassenheid te weerspieël in hulle keuses, verhoudings, talente, tyd, finansies en gesondheid.

Christelik godsdienstige programme probeer verder ook om:

- die jongmense se lewende verhouding met God te verdiep om sodoende toegewyde dissipels van Hom te wees;
- 'n passie vir God en sy koninkryk by die jongmense te kweek;
- jongmense te help in 'n proses van heelwording ten opsigte van hulle verlede;
- jongmense aan te moedig om die lewe pretensieloos te geniet; en
- jongmense saam as 'n span te laat saamwerk en om mettertyd 'n "gesin" te vorm.

Spesifieke oorbruggingsjaaraksies in Suid-Afrika

Daar bestaan reeds baie oorbruggingsjaaraksies en die hoeveelheid oorbrug-

gingsjaarprojekte neem jaarliks toe. Hier volg 'n beperkte aantal oorbruggingsjaaraksies om 'n algemene idee te gee van die verskeidenheid. Met die nodige navorsing kan enige persoon 'n oorbruggingsjaar vind wat aan sy spesifieke behoeftes voldoen.

**Daar bestaan baie
oorbruggingsjaaraksies
en -projekte wat jaarliks
toeneem.**

- **Equilibria**

Equilibria is 'n moderne boutiqueskool wat 'n eenjarige reg-vir-die-lewe-afrondingskursus vir jongmense aanbied. Hulle poog om jongmense hulle volle potensiaal te laat bereik, rigting te gee vir hulle toekoms en om hulself vir die volwasse lewe voor te berei. Hierdie skool wil die jongmense toerus om onafhanklik, gebalanseerd, gesond, vol selfvertroue en effektief te funksioneer as individue wat vooruit streef in die lewe. (www.equilibriaschool.co.za)

- **Gap Year South Africa**

Hierdie spesifieke diensjaar fokus op vier hoofareas: onderwysprojekte, sportafrigtingsprojekte, omgewingsbewustheidsprojekte en HIV-/VIGS- en gesondheidsbewustheidsprojekte. Deur al vier projekte poog hulle om minderbevoorregte jongmense te bereik en aan hulle geleenthede te bied wat hulle nie andersins sou gehad het nie. (www.gapyearsouthafrica.com)

Gee-jaar

Die Gee-jaar behels om 'n jaar van jou lewe "te gee" om opleiding te ontvang in jeugbediening en kreatiwiteit. Gedurende die jaar ontvang die jongmense opleiding in basiese teologie en in multimedia (kreatiwiteit) wat hulle ook prakties toepas oor naweek- en vakansiekampe. Die Gee-jaar is uniek in die opsig dat hierdie jaar primêr daarop gefokus is om 'n kombinasie van teologiese kennis en kreatiewe vaardighede te meng wat vir verdere jeugopleiding aangewend kan word. (www.kruispad.net)

- **Pathfinders**

Pathfinders Africa is 'n avontuurreismaatskappy wat vanaf Zimbabwe bestuur word, met kantore in Kenia, Mosambiek en Suid-Afrika. Die oorhoofse filosofie van Pathfinders is vriendelikheid en die erkenning van elke individu. Hulle fokus spesifiek op avontuur in Afrika. (www.pathfindersafrica.com)

- **STA Gap Year: Travel and work abroad**

Hierdie tipe oorbruggingsjaar fokus op blootstelling op internasionale vlak. Hier word die jongmense net gehelp om oorsee werk te kry en ook die geleentheid te kry om te kan toer. Jongmense kry die geleentheid om verskeie dele van die wêreld te sien, nuwe dinge te beleef en meer by ander kulture te leer. Die ontdekkings lei tot verstaan, om te aanvaar, en aanvaarding tot wêreldvrede. (www.statravel.co.za)

- **Target Life**

Target Life is 'n oorbruggingsjaar wat jongmense ontwikkel om gereed te wees vir die lewe, om vinniger by jou roeping uit te kom, en om van die begin af reg te kies. Hulle fokus op identiteitsvorming, beroepsleiding en leierskapsontwikkeling. Verder fokus hulle ook op geestelike en alledaagse lewensvaardighede, die ontwikkeling van emosionele intelligensie, avontuurleer en karakterontwikkeling, asook die ontwikkeling van menseverhoudings en intimiteit met God (www.targetlife.co.za).

Waarom 'n oorbruggingsjaar?

Die nuwe kultuur is hier. 'n Oorbruggingsjaar bou 'n breër fondament en gee 'n mens 'n wyer uitkyk as iemand wat direk na skool in 'n spesifieke rigting gaan studeer het en vir die res van sy lewe daarop moet fokus. Dit bou 'n mens se CV met ekstra vaardighede en diversiteit en dit gee aan 'n mens ervarings wat jy op geen ander plek kan opdoen nie. 'n Oorbruggingsjaar, vorm 'n jongmense se hele menswees en gee daardeur aan hom/haar rigting vir die res van sy/haar lewe.

The Consumer Protection Act and your rights

L-M. Kruger

WorkWell: Research Unit for Economic and Management Sciences,
Potchefstroom Campus, North-West University

Living as consumers

Are we to accept things that bother us because the world isn't perfect? At the very heart of our belief lies the fact that we live in a sinful and broken world. We grow up with the idea of "turning the other cheek". So when, for example, we go to a restaurant and a service failure occurs (like explicitly asking for brown bread and then receiving white bread), we quickly assess the situation, and in most cases, decide that although we are not satisfied, making a fuss isn't worth the trouble. What's the use of sending back the food, waiting another 30 minutes, and then eating when everyone else has finished? In future, we would simply use another restaurant and tell our friends about the service failure. We hardly ever complain to the party who can actually rectify the problem. This is reality, proven by many marketing studies from astound marketing researchers. Maybe the underlying factors prohibiting complaints is that we, as consumers, are firstly not sure as to when we should complain and secondly, we do not know if it will help to complain. We seem to have a lack of knowledge. From 1 April 2011 this situation had changed.

The Consumer Protection Act (CPA)

Internationally the global norm is to establish specific rules and regulations to protect consumers when purchasing products and services and to enforce these by means of a law governing consumer purchases. South Africa has followed this trend by introducing the Consumer Protection Act (CPA) on 1 April 2011. The process of constructing the CPA started in 2004 and is now completed to the point

that it is implemented after the grace period which allowed businesses to get everything in place to comply with the CPA.

The main aim of the CPA is to protect consumers against unfair business practices and to help ensure the delivery of fair products and services at fair prices.

The main aim of the CPA (which applies to both products and services) is to protect consumers against unfair business practices and to help ensure the delivery of fair products and services at fair prices. The biggest question in your mind might relate to who will be regarded as a consumer under this Act. The CPA defines every individual purchasing products and services as well as juristic persons (but only juristic persons with a turnover of less than R3 million a year) as consumers. Therefore, individuals and small businesses will benefit from the CPA. The eight consumer rights under the CPA are:

- The right of equality in the consumer market
- The right to privacy
- The right to choose
- The right to disclosure and information
- The right to fair and responsible marketing
- The right to fair and honest dealing

- The right to fair, just and reasonable terms and conditions
- The right to fair value, good quality and safety

Among other things the CPA:

- Imposes default warranties and indemnities.
- Stipulates that all prohibited transactions, agreements, terms and conditions must be in clear, plain and understandable language or so-called user-friendly text. There will be no more legal or industry jargon. The consumer's attention must also be drawn in plain language to any notices limiting the suppliers risk or liability or placing indemnity obligations (in favour of the supplier) on the consumer. Any aids to read and understand a business contract, including the document representation, structure, layout and illustrations must be clear and understandable to the consumers. Consumer information should be easily understood by the audience it's intended for and a consumer with minimal experience as a consumer of the relevant products and services must be able to understand it. For businesses, complying with the language provision necessitates understanding the consumers of their products and services.
- Holds that if an agreement is found to be excessively one-sided in favour of anyone else than the consumer it can be deemed unreasonable and unjust, resulting in the annulment of the agreement. The same goes for disclaimers.
- Changes the antecedents needed to claim from a supplier from having to prove negligence on behalf of the supplier and a causal link, to only having to prove a causal link.
- Brings in new restrictions and conditions for marketing activities. It's clear that direct marketing, negative option (or inertia) marketing, catalogue marketing, coupons, loyalty programs and promotions will be affected. Businesses can no longer intrude on consu-

mers' right to privacy and choice through e-mails, phone calls, sms and mms messages and consumers should always be given the option to stop/end/opt-out of such communication with a business in the communication form used. The CPA emphasises the critical need for businesses to keep accurate records especially of transactions completed via cell phone. These marketing activities also relate to the protection of personal information which will also be regulated by the Protection of Personal Information Bill (POPI) which must still pass through Parliament. In the mean time consumers should make a habit of asking why the information is needed and what the supplier intends to do with it.

- Enforces the registration of all business names to allow consumers to know who they're dealing with at all times.

How will the CPA be enforced?

The National Consumer Commission (NCC), with Mamodupi Mohlala as chief, will be responsible for administering the Consumer Protection Act. The NCC began operating on 1 April 2011. The NCC will ensure that the CPA will protect consumer rights in an uncompromising way, the NCC will provide valuable services to consumers and the CPA gives the NCC the right to recall products.

The National Consumer Commission (NCC) will ensure that the CPA will protect consumer rights in an uncompromising way and will provide valuable services to consumers.

Complaints lodged at the NCC will be addressed within a six-week turnaround period and should take no more than six months to be resolved (except for more complicated matters). The NCC has an agreement with the South African Bureau

of Standards (SABS) to provide facilities if product testing should it need to be done to resolve a complaint.

Penalties can include fines up to a maximum of R1 million or 10% of the business' annual turnover. Non-compliance will result in a hefty fine, a jail sentence, or both. Other remedies include consumers receiving refunds or having faulty goods replaced.

During the first year of the NCC's existence, the Commission will focus on uplifting rural consumers by making them aware of their consumer rights. In the second year the Commission will be focusing on the information technology industry (including cell phone service providers), manufacturing and retail sectors and also the medical and pharmaceutical sectors.

From 1 April 2011 the NCC can be contacted on the following numbers:

Tel: 0860-266-786; Fax: 0861-515-229

The CPA underpins and promotes fair trade and it will also protect producers against unfair competition from illegal imports.

Are businesses happy to comply?

Besides the fact that businesses have to comply with the act to avoid penalties, a competitive advantage can be gained. This is the indirect result of consumer satisfaction and trust resulting from fair purchases, which, in turn, results in consumer loyalty. Consumer loyalty means more positive word-of-mouth and referrals, increased spending, up-selling, cross-selling and repeat purchases, all of which directly increases the profit of the business. For this reason, businesses that emphasise the fact that they comply with the CPA through marketing will also benefit from the CPA. Moreover, as the CPA underpins and promotes fair trade, it will also protect

producers against unfair competition from illegal imports.

Is there a down-side?

Due to businesses having to redraft agreements, redirect marketing campaigns and taking on even more liability insurance, the cost of businesses will rise which directly results in consumers paying higher prices. Furthermore, retailers will be held accountable for products and services which, in most cases, they do not manufacture, as the supplier where consumers purchase products and services will carry the risk.

All members of the supply chain will have to work very closely together in order to ensure products and services that are up to standard.

Errors by the producer or manufacturer, importer or distributor could adversely affect retailers. Retailers will only escape liability if they can prove that it was unreasonable to expect them to discover irregularities of products as they merely market the products to consumers. The human element of deciding what is "unreasonable" will play a very important role. All members of the supply chain will have to work very closely together in order to ensure products and services that are up to standard. The flip side of the coin is that supply chain relationships can now be strengthened as mutual trust and understanding will hopefully increase.

Problem solved?

Consumers can't trust that their rights will no longer be infringed upon after the CPA has come into play. For the CPA to work effectively, consumers will have to complain. In our society there seems to be a negative view of complaining. It's an attitude, a way of life. If we want things to change, we will have to change our attitude (the same as with everything else in life, like using a debit card for transactions instead of cash). The CPA is here to simplify our lives as consumers.

We as consumers will have to voice our concerns when receiving unsatisfying products and services and should take the responsibility to enforce our own rights.

We as consumers will have to voice our concerns when receiving unsatisfying products and services and should take the responsibility to enforce our own rights. If we choose to use it, the CPA can change our lives for the better.

To download the Consumer Protection Act, go to <http://www.labourguide.co.za/> and select "Legislation downloads". The Consumer Protection Act will be available in PDF format.

From 31 March 2011 a pocket-size book titled *Know your Consumer Rights* (written by CPA expert Neville Melville and his daughter Kirsty Melville-Nieman) is available at leading book stores.

Sawyer, Frank. 2010. A way of seeing. Hungary: Hernad Kiado. 73 p. Price: € 8,00. ISBN: 978-963-88029-2-7.

Book announcement: *Nicholas Meihuizen*
School of Languages, Potchefstroom Campus,
North-West University

This little book of verses, published by a self-confessed "hobbyist" of verse-writing (p. x), comprises sections titled "Nature", "Latin America", "Seascape", "Reflections", and "Faith". The work is published in hard-cover, on high-quality paper, and is fronted by a pleasant watercolour by the author, of a lake with pine trees, set against a cloudy sunset or sunrise.

PROTEA Miniwoordeboek. 2011. Afrikaans-Nederlands; Nederlands-Afrikaans. Pretoria: Protea Boekhuis. 518 p. Prys: R140,00. ISBN: 987-1-86919-482-6.

Boekaankondiging: Buro vir Wetenskaplike Tydskrifte

Hierdie tweetalige woordeboek vir Afrikaans en Nederlands in gerieflike sakgrootte is tweedelig. Dit is baie volledig deurdat 30 000 aktuele Afrikaanse en Nederlandse woorde daarin opgeneem is asook talle algemene uitdrukkings en gesegdes. Ingesluit in die woordeboek is ook die grondbeginsels van die Nederlandse taal. *Protea Miniwoordeboek* is 'n gerieflike naslaanwerk vir Nederlanders en Suid-Afrikaners – wat ook op reis saamgeneem kan word.

Reformational outposts for information and communication

R. Coletto

School of Philosophy,
Potchefstroom Campus, North-West University

Introduction

In this article we are going to explore the work of several organisations dealing with (or hosting) the communication of ideas, news, values or information from a reformational perspective. We will subdivide the field into a few sectors: the broadcasters, the newspapers, the popular journals, the academic journals, the publishing houses and a few interesting websites. The latter will be treated as international and therefore briefly mentioned in the final section of this short article. Once again I need to remind our readers that the purpose is to emphasise publishing activities in areas where Christian contributions are less taken for granted and therefore we will not deal with theological publications. Let us begin from the Netherlands.

The Netherlands

• Broadcasters

The Dutch public broadcasting system allows the voices of the different communities to be heard (including the Christian ones) by supporting the broadcasters who represent the worldviews of certain sections of the population. The system is illustrated for example in the book by John L. Hiemstra, *Worldviews in the air: the struggle to create a pluralist broadcasting system in the Netherlands* (Lanham: University Press of America, 1997).

As a consequence, several Christian TV and radio broadcasters operate in the Netherlands under the banner of the "Netherlands Public Broadcasting". The main Christian producers of TV and radio programs are the **Dutch Christian Radio Broadcasting Association** (Nederlandse

Christelijke Radio Vereniging – NCRV) and **Evangelical Broadcasting** (Evangelische Omroep – EO). The reformational movement contributes to this common Christian enterprise.

The Dutch public broadcasting system allows the voices of the different communities to be heard (including the Christian ones) by supporting the broadcasters who represent the worldviews of certain sections of the population.

• National newspapers

In this category we can mention three Dutch newspapers. **Trouw** ("loyalty" or "allegiance", cognate of "true") has a daily circulation of 105 000 copies. It was founded during the Second World War by members of the Dutch Protestant resistance. The Nazi forces tried to suppress the newspaper by imprisoning around 20 couriers, which were later executed for refusing to conform to an ultimatum. The newspaper is "rooted in the Christian tradition and aims to be a source of contemplation and inspiration for everyone who feels a need for moral and spiritual orientation".

The **Reformatie Dagblad** has a circulation of 60 000 copies. Founded in 1971, its headquarters are in Apeldoorn and it is informally linked to the Reformed Political Party. The **Nederlands Dagblad** has a daily circulation of 33 000 copies. It

was founded in 1944 and it used to have a liaison with the Gereformeerde and the Vrijgemakte churches and with the Reformed Political Alliance (GPV) – a party which merged in the Christian Union in 2001.

- **Academic journals**

The journal *Philosophia reformata* (vol. 75, 2010) deals with philosophy in the Calvinist tradition and is published by the Association for Christian Philosophy. Its first editor was H. Dooyeweerd (1935). The journal has recently adopted the policy of publishing only in English, thus showing its desire to enlarge its “audience”. It is a prestigious, high-level international journal.

The Gereformeerde Wetenschappelijk Genootschap (Reformed Scientific Society) publishes the journal *Radix* (vol. 36 in 2010), which is equally prestigious and more interdisciplinary (although less international, one may argue, as it publishes mainly in Dutch).

In the field of politics, the Christian Democratic Appeal publishes the journal *Christian democratic explorations* (vol. 17, 2010).

- **Popular journals**

The journal *Beweging* (vol. 74, 2010) is published in Dutch and constitutes a popular version of *Philosophia reformata*, aiming at a broader public. The name has recently changed to *Sophie* and the new publication will incorporate the journal *Ellips: tijdschrift voor Bijbel en wetenschap*. The latter has been published since 2002 by the Stichting Evangelische Hogeschool (8 issues per year, previously published with the title *Bijbel en wetenschap*). The bulletin *Aspekten* is useful especially to be informed about conferences, meetings and other initiatives concerning reformational philosophy.

In the field of politics, the journal *Zicht* (“studieblad voor gereformeerd zicht op politiek en maatschappij”, vol. 36, 2010), is published quarterly by the Guido de Brès Stichting (the Academic Institute of the Re-

formed Political Party). The Christian Democratic Appeal publishes the journal *CDA Magazine*, also dealing with political, economic, social and actuality issues.

- **Publishers**

Several publishing initiatives have managed to spread the views of the reformational community. Some of them are dedicated mainly to reformational publications, while others include other Christian and non-Christian approaches. In this section, however, (and the same holds for the other countries below) I will mention the companies which are the most known publishers of reformational literature. In the Netherlands we can mention especially **Buijten & Schipperheijn** (Amsterdam) and **Uitgeverij Kok** (Kampen),

Canada and the USA

- **Academic journals**

In Canada, in the past several well-known and valuable journals were published, like *Anakainosis*, *Vanguard* and the *Reformational Forum*. I am not aware that a reformational academic journal is presently published in Canada. Nevertheless, we can still mention a few important publications in the USA. The prestigious *Christian scholars' review* (vol. 41, 2010) is published by a coalition of Christian colleges among which one can mention Calvin College. The journal is multidisciplinary in focus, just like the journal *Christian higher education* (vol. 11, 2010), often “publicised” by IAPCHE (the International Association for the Promotion of Christian Higher Education).

Equally multidisciplinary is the journal *Pro Rege* (vol. 39, 2010), published quarterly by Dordt College. It contains short but often very valuable contributions (often written by Dordt lecturers) and is sent free of charge on demand as a service to the Christian Community worldwide. It shows particular attention to the reformational perspective.

Faith and economics (vol. 28, 2010) is published twice a year by the Association of Christian Economists (ACE) in Holland

(Michigan). The president of the Association is John Dunn of Hope College where the Association started in 1982. The environment and the contributions in this case may be less “Kuyperian” and more “ecumenical” but it is certainly a publication to take note of.

Perspectives on science and Christian faith (vol. 60, 2010) focuses on the link between Christianity and the natural sciences and is published by American Scientific Affiliation (ASA, an organisation of some 1 500 members founded in 1941). The journal (previously published as *Journal of the American Scientific Affiliation*) displays a broad range of Christian positions and the contributions often (though not only) focus on the creation-evolution debate. Although it cannot be counted, strictly speaking, among the reformational journals, it is open to contributions by the reformational community.

Finally, I would like to mention **Faith and philosophy** (vol. 27, 2010), the journal of the Society of Christian philosophers, available online and supported from Asbury University and the University of Notre Dame. The journal is especially tuned to the Plantinga-Wolterstorff philosophical line.

- **Popular journals**

Things look better, for Canada, when we look at the category of the popular journals. The Christian Labour Association of Canada publishes **The Guide** (vol. 55, 2010) a quarterly journal dealing with social and labour issues. **The Catalyst** (vol. 33, 2010) is published by Citizens for Public Justice, integrated by a newsletter.

In the USA one can mention three publications (available online) produced by the Centre for Public Justice and therefore dealing with political and economic issues, namely **Public justice report** (vol. 33, 2010), **Capital commentary** and **Root and branch**.

- **Publishers**

In Canada several projects are underway: the **Herman Dooyeweerd Centre for Phi-**

losophy is busy republishing the works of this Dutch philosopher. We should also mention the **Paideia Reformational Project**. Paideia Press was an important publisher which suspended its activities for a few years but is now recovering quickly and with excellent results. The project concerns the publication of reformational books but also the storage of online texts which can be downloaded by the public. I think this initiative is particularly promising for the distribution of reformational literature worldwide.

I would also like to mention the **Faith and Learning Network**, sponsored by the Institute for Christian Studies in Toronto. The network provides a bibliography aimed at supporting students and scholars in developing countries in their access to literature focusing on Christian learning and scholarship.

In the USA, Reformational authors are often published by **Eerdmans** (Grand Rapids, Michigan), the **Presbyterian and Reformed Publishing Company** (New Jersey), **University Press of America** (Maryland), **Dordt Press** (Iowa), **Notre Dame Press** (Indiana) and **Baker Publishing Group** (especially its Baker Academic series) in Grand Rapids, Michigan.

The Paideia Reformational Project concerns the publication of reformational books but also the storage of online texts which can be downloaded by the public. This initiative is particularly promising for the distribution of reformational literature worldwide.

South Africa

I would like to dedicate this short article to Prof Johannes Froneman (Faculty of Communication of the Potchefstroom Campus), for his continued contributions to a Chris-

tian understanding of communication and journalism.

- **Academic journals**

South Africa has at least three journals hosting Christian (and often reformational) contributions. All of them are available online and are multidisciplinary with emphasis on the humanities. All of them host articles in both Afrikaans and (increasingly) English and all of them are “accredited” by the South African Department of Education.

The *Journal for Christian scholarship / Tydskrif vir Christelike wetenskap* (vol. 46, 2010) is linked to the Association for Christian Higher Education. Its present editor is Prof D.F.M. Strauss and the journal delivers four issues per year. Recently the English title was added to the original Afrikaans title, showing the willingness of the editorial staff to be more open to an international public.

The journal *Koers: Bulletin vir Christelike wetenskap / Koers: Bulletin for Christian scholarship* (vol. 75, 2010) is produced at the Potchefstroom Campus of the North-West University and is also supported by the Koers Association.

Finally, *Acta academica* (vol. 42, 2010), produced at the University of the Free State, does also host with a certain regularity contributions from a reformational perspective.

- **Popular journals**

Here the journal *Woord en daad / Word and action* should be mentioned, a journal with a glorious past and hopefully with a relevant future as well. The journal deals with a wide range of actuality-issues: politics, economics, society, principled reflection from a Christian point of view and so forth. *Word and Action* is published quarterly in Potchefstroom by the Reformational Movement of South Africa. A similar journal, *Roeping en riglyne* (vol. 58 in 2010) is published in Bloemfontein by the Association for Christian Higher Education.

- **Publishers**

In this area we have less than in the previous section, and probably less than in the past when publishers like SACUM, Pro Rege and others were active. A vast service was also offered by the Institute for Reformational Studies, which had in its publications (posted worldwide) a large part of its mission.

Nowadays one can mention the **Institute for Contemporary Christianity in Africa**, which publishes especially the works of B.J. van der Walt.

Asia and Australia

Unfortunately, I am not aware of the existence of specific reformational journals in Asia. One must take into account the fact that in Korea or Japan the number of scholars in the Kuyperian tradition is not large.

In Korea, however, a good academic journal is available, *Faith and scholarship*, published by the Korean Association for Christian Studies.

In Australia, Amani Educational Services publishes (online) the *African journal for transformational scholarship* “an interdisciplinary journal of scientific and scholarly insights”. The reason why the adjective “African” appears on this journal based in Victoria-Australia, is that it is an official organ of the “Centre for the Promotion of Higher Education in Africa” (CPCHEA). The managing editor is Prof Stuart Fowler. In the past there existed some reformational periodicals of good level (for example *Issues* and *Outlook*) but they don’t appear anymore. The fact that the “twin” associations for Christian scholarship in Australia and New Zealand have also ceased their activities seems to point towards a need for revitalisation.

Internet sites

Probably the most consulted site for reformational movement is the one maintained by Steve Bishop in UK. The site is called *All of life redeemed*, www.allofliferedeemed.co.uk/ and presents documentation

concerning past and present authors within reformational scholarship. One can download a large number of articles and more bibliographical and historical information is available, together with the announcement of new initiatives.

Probably the most consulted site for reformational movement is the one maintained by Steve Bishop in UK: *All of life redeemed*.

From this same website, by accessing the "further information" page, one can access a list of "key websites" <http://www.alloflife-redeemed.co.uk/furtherinformation.htm#313447421>. Particularly interesting is the forum called **Thinknet**, started after the publication of Roy Clouser's book *The myth of religious neutrality*.

Some interesting sites offer a kind of introduction to reformational philosophy, for example <http://ittowt.blogspot.com/> (by S. Bishop) and <http://www.dooy.salford.ac.uk/> (by A. Basden).

Conclusion

It seems that even in this field the Reformational movement has not spared its energies. Ideas can be good and valid, but to reach people they need "legs". These legs, in the present world, are constituted by the media. As these journals can often be consulted online, I would like to encourage students and academics to include them in their list of readings. One can also subscribe to them and hereby support them (for example by subscribing in favour of a friend or relative).

WOORD & DAAD op die internet! /

WORD & ACTION on the internet!

http://www.journals.co.za/ej/ejour_woord.html

Gebruikersnaam en wagwoord kan aangevra word

by:

UserID and password can be obtained from:

Erika.Otto@nwu.ac.za

Die munisipale verkiesing: wat was die uitslag regtig?

D.C. Coetsee,
Stompneusbaai

'n Getel en 'n geweeg

Die kommentaar in verband met die munisipale verkiesingsuitslae van Mei 2011 was 'n getel en 'n geweeg: het die ANC werklik steun verloor en het die DA werklik steun gewen? Was dit 'n keerpunt, 'n deurbraak in die politieke landskap? Wat het die partye se veldtogte bevoordeel en benadeel? Die rol van die DA se vroulike "driemanskap", Jacob Zuma en Julius Malema is beoordeel. Daar is bespiegel oor die "klein partye": is daar nog plek vir hulle in die Suid-Afrikaanse politiek?

Daar was ook gepraat oor die vermoë van partye om hulle beloftes na te kom oor sake wat die kiesers pla, naamlik werkloosheid en armoede; swak dienslewering en die ineenstorting van die infrastruktuur vir noodsaaklike dienste; misdaad, korrupsie en nepotisme; die uitrafeling van die samelewing as gevolg van dwelms, een- of geenouergesinne. Periferaal was regstellende aksie en wit mense, die gevoel van marginalisering onder bruin mense en die persepsie van voortgaande rassediskriminasie onder swart mense.

Daar was skynbaar konsensus dat nasionale beleid grootliks die vermoëns of gebrek daaraan op plaaslike vlak bepaal. Die makrobeleid en die mikrobeleid is onderskeibaar, maar nie skeibaar nie.

Tereg is in die verkiesingsveldtogte weinig onderskei tussen munisipale (plaaslike)

sake en nasionale sake. Daar was skynbaar konsensus dat nasionale beleid (soos deur die regering neergelê en uitgevoer) grootliks die vermoëns of gebrek daaraan op plaaslike (munisipale) vlak bepaal. Die makrobeleid en die mikrobeleid is onderskeibaar, maar nie skeibaar nie.

Simptome of siekte?

Indien bostaande oorsig oor die hantering van die verkiesing en die uitslae in wese korrek is, is dit duidelik dat dit in die verkiesing en die kommentaar gegaan het oor simptome in plaas van die siekte.

Die siekte van ons land is die onvermoë van sy mense om die probleme die hoof te bied weens die tekort aan ervaring en vaardighede.

Die siekte van ons land is die onvermoë van sy mense om die probleme die hoof te bied weens die tekort aan ervaring en vaardighede (in ou terminologie: "mannekrag"). Al die mooi beloftes wat gemaak is, bly lugkastele indien die mense nie daar is om die planne (en beloftes) wat vir hulle verwesenliking nodig is, uit te werk en uit te voer nie. Daar is 'n fondament (infrastruktuur) nodig vir die bou van 'n voo spoedige en waardige Suid-Afrika.

Uit 'n ontleding van die bevindings en uitsprake van Flip Buys van Solidariteit, Frans Cronje van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Rasseverhoudinge, Jan du Plessis van Intersearch, Leon Louw van die Vryemarkstigting en die politieke kommentators William Gumede en Moeletsi Mbeki, lyk dit dat, wie ook al die beloftes maak, nie sal kan lewer wat beloof is nie. Die be-

langrikste verskil tussen die kundiges is slegs hoe diep die siekte reeds sy verwoestingswerk aangerig het. Sommige ontleders is bevrees dat ons reeds vasgevang is in 'n disfunksionele staat.

Hulle bevindings en kommentaar beteken dat die menslike, strukturele en materiële hulpbronne wat onontbeerlik is vir 'n funksionele staat, op die vlak wat beloop is, op hierdie stadium alleen deur 'n planmatige en langdurige heropbouproses van die grond af, tot stand gebring kan word.

Watter van die politieke partye het die moed en eerlikheid gehad om hierdie kardinale werklikheid die fokuspunt van hulle verkiesingsveldtog te maak? Indien hulle dit nie gedoen het nie, waarom nie?

Die grootste deel van die bevolking (politici en staatsamptenare ingesluit) leef sonder die funksionele morele raamwerk wat nodig is vir die heropbou, ontwikkeling en instandhouding van 'n samelewing wat kan lewer wat beloop is.

Die virus

Sekere siektes is vir lank bekend voordat die virus wat dit veroorsaak geïdentifiseer word en behoorlike teenmiddels ontwikkel word.

Dit is ook die geval met die Suid-Afrikaanse nasionale siekte: niemand wil die virus by die naam noem nie – die minste van almal politici en politieke partye.

Die virus se naam is: *funksionele immoraliteit*. Die grootste deel van ons bevolking (politici en staatsamptenare ingesluit) leef sonder die funksionele morele raamwerk wat nodig is vir die heropbou, ontwikkeling en instandhouding van 'n samelewing wat kan lewer wat beloop is – en wat verwag word. Almal is vasgevang in die sindroom van *instant fixes*.

Is dit waarom politieke partye nie die werklike virus by die naam wil noem nie? Hulle het eenvoudig nie raad daarmee nie. Indien hulle dalk raad het, is die raad nie deur kitsoplossings by die probleem uit te bring nie – langtermynoplossings is ongewild by kiesers en boet stemme in!

Natuurlik sal politici en politieke partye hewig teen hierdie diagnose protesteer: Word ons beskuldig van immoraliteit? Die vraag is nie of hulle 'n moraliteit aanhang nie. Die vraag is: Bedien die morele raamwerk wat hulle aanhang die bevolking, politici en amptenary van die beginsels, dissipline, waardes, doelwitte, motivering en toewyding wat nodig is om die nood van ons land te hanteer (deur die beloftes wat gemaak is)?

Die sekularistiese, liberalistiese en humanistiese morele raamwerke van die twee grootste partye, is onvoldoende. Dit bevorder die verspreiding van die virus eerder as die bestryding en vernietiging daarvan.

Die probleme waaroor dit in die verkiesing gegaan het, getuig daarvan dat die ANC alreeds dodelik siek is as gevolg van die virus. Die verstommende snelle verspreiding van die siekte is bevorder deurdat die tradisionele Afrika-paradigma wat deur die massas aangehang is (en die bakermat van die leiers en amptenary vorm), nie die inherente waardes het wat nodig is om die virus te weerstaan nie.

Die DA handel basies vanuit dieselfde raamwerk – die verskil is dat die virus nog nie so ver ingevreet het nie. Dit is teëgehou, want die meerderheid DA-kiesers tree nog op vanuit 'n basies Christelik-Westerse paradigma. Dit is egter net 'n kwessie van tyd. Die massa kiesers wat nodig is om die DA se beloftes van 'n bewindsoorname waar te maak en die amptenary wat nodig is om die beloftes uit te voer, sal nie oornag skielik die noodsaaklike morele raamwerk ontwikkel nie.

Realistiese medikasie?

'n Mens sou verwag dat die politieke partye wat hulself op 'n godsdienstige basis stel, die bostaande diagnose sou maak en die medikasie teen die virus luidkeels sou

adverteer – dit die fokuspunt van hulle veldtog maak. Helaas was hulle fokuspunt ook net beloftes!

'n Mens was telkens verbaas oor die onbeholpenheid van hulle kandidate en leiers wanneer hulle geleentheid gehad het om deur middel van die media hulle unieke bydrae ten opsigte van die ontoereikende morele basis tot die debat te maak. In plaas van 'n eie identiteit te projekteer van geloofwaardigheid oor die diagnose van die probleme, realisme oor die oplossing daarvan en 'n uitwysing van die tekortkomings van die sekularistiese, liberalistiese en humanistiese morele raamwerk, het hulle floutjies aanspraak gemaak op die beter uitvoering van beloftes.

In hierdie opsig was die VF+ 'n uitsondering. Hoewel hulle nie hulle Christelike grondslag as banier opgehou nie, het hulle op 'n kalm, beskeie, geloofwaardige manier hulle eie bydrae tot die politieke landskap in Suid-Afrika geformuleer en verdedig. Daar was geen buitensporige beloftes en uit-die-luggegypte aansprake nie.

Miskien moet die kuur vir die virus in 'n ander rigting gesoek word. Daardie partye wat hulself stel op die absolute morele raamwerk van die judees-christelike tradisie, het 'n natuurlike supranasionale en suprakulturele voedingsbron: die massamense wat hulself Christene noem. Met verloop van tyd kan hieruit 'n politieke groepering ontstaan wat weens sy morele raamwerk die omstandighede in die land vir die virus ongunstig sal maak. Tydens die stryd teen "apartheid" was kerke en kerkleiers prominent en doeltreffend as belangrike afspring- en mobiliseringspunte vir die veldtog vir verandering.

Daardie omstandighede kan egter alleen geskep word indien daar vanuit die geleedere van "Christelike" politieke partye 'n duidelike, onmiskenbare klank kom!

**Dit sal eers moontlik word
wanneer oorwegend wit en
swart "Christelike" politieke
partye hulself onderwerp aan
die morele raamwerk van hulle
geloof.**

Dit sal eers moontlik word wanneer oorwegend wit en oorwegend swart "Christelike" politieke partye hulself onderwerp aan die morele raamwerk van hulle geloof. Wit Christene sal hulle vrees en wantroue teenoor swart Christene moet verwerp omdat dit immoreel is en swart Christene sal hulle vrees en wantroue ten opsigte van wit Christene as ongegrond moet laat vaar.

Paulus, die eens fanatieke Jood, skryf aan die voorheen verdeelde Christene in Efeze: "Christus is ons vrede, Hy wat die twee, Jode en nie-Jode, een gemaak het. Deur sy liggaam te gee, het Hy die vyandskap afgebreek wat vroeër soos 'n muur skeiding gemaak het." (Ef. 2:14).

Voordat bogenoemde nie 'n werklikheid word nie, kan 'n werklike grensverskuivende uitslag in ons verkiesings nie verwag word nie. Tot dan sal almal elke verkiesing verloor.